

Naam: Crispijn Sleeboom.
Klas: 6-VWO.
Begeleidster: Hanneke Duym.

When I look back upon my life
It's always with a sense of shame
I've always been the one to blame
For everything I long to do
No matter where or when or who
Has one thing in common too;
It's a - it's a - it's a - it's a sin!
- Pet Shop Boys, *'It's A Sin'*.

Inhoudsopgave:

Voorblad:	Blz. 1
Schutsblad:	Blz. 2
Inhoudsopgave:	Blz. 3
Voorwoord:	Blz. 4
Hoofdvraag, deelvragen & hypothese:	Blz. 5
<u>Hoofdstuk 1:</u>	Blz. 6
-De zeven hoofdzonden:	Blz. 7
-Waar komen ze vandaan?:	Blz. 8
-De zeven deugden:	Blz. 11
<u>Hoofdstuk 2:</u>	Blz. 13
-De zeven hoofdzonden:	Blz. 14
-Superbia:	Blz. 16
-Avaritia:	Blz. 20
-Luxuria:	Blz. 24
-Invidia:	Blz. 28
-Gula:	Blz. 32
-Ira:	Blz. 35
-Acedia:	Blz. 38
<u>Hoofdvraag:</u>	Blz. 42
-Conclusie:	Blz. 43
Nawoord:	Blz. 44
Bronnenlijst:	Blz. 45
-Afbeeldingenbronnenlijst:	Blz. 46

Voorwoord

Persoonlijk ben ik een groot fan van clichés, mits ze op een verfrissende manier worden gebruikt. Jammer genoeg is zeggen dat het onderwerp waarvoor je gekozen hebt je altijd al geïnteresseerd heeft niet echt verfrissend. Het is natuurlijk wel waar: al sinds de vijfde werd je aangeraden om toch vooral een onderwerp te kiezen waarin je nu al geïnteresseerd was, omdat je anders het risico liep om halverwege het project je interesse te verliezen. Nu is het niet zo dat de zeven hoofdzonden mij altijd al geboeid hebben: om eerlijk te zijn wist ik pas van hun bestaan af toen Magnum haar Seven Sins-ijsjes lanceerde.

Sindsdien heb ik door hoe vaak de zeven zonden als thema in dingen verwerkt zijn: het spectrum is zeer breed. Ze worden gebruikt in liedjes, in romans, in films, ja, zelfs in de kindertekenfilm *Digimon* worden ze gebruikt als uitgangspunt voor zeven antagonisten. Mijn interesse was gewekt.

Ik vond het vreemd dat de meeste mensen wel de zeven zonden wisten op te noemen (als je ze genoeg tijd gaf) maar dat eigenlijk niemand enig idee had waar ze vandaan kwamen. Het was 'iets christelijks' en had 'iets met Dante te maken', maar verder kwam niemand, mijzelf inclusief. Daarom leek het me interessant om daar mijn profielwerkstuk over te maken: de zeven hoofdzonden.

Ik besepte wel dat alleen de geschiedenis van de zeven hoofdzonden niet genoeg was om een profielwerkstuk te vullen, en dat het ook geen interessante hoofdvraag was. Daarom besloot ik uit te zoeken hoeveel betekenis de zeven hoofdzonden nou eigenlijk hebben en hadden, zowel direct als indirect. Als uitgangspunt nam ik de literaire geschiedenis en de kunstgeschiedenis, omdat men zowel in de kunstwereld als in de geschreven wereld vaak direct een weerslag kan vinden van de tijd waarin deze bronnen gemaakt werden. Verder gaf dit uitgangspunt mij de kans om een breder spectrum aan vakken te benutten: voor de kunstgeschiedenis kon ik mijn kennis uit het vak CKV-2 gebruiken, en voor de literaire geschiedenis mijn kennis uit de literatuurlessen van Engels, Nederlands, Frans en Duits.

Het laatste cliché wil ik wel ontwijken: ik kijk namelijk niet verschrikkelijk uit naar dit werkstuk, en het lijkt me ook niet verschrikkelijk leuk om te doen. Wel lijkt het me een goede ervaring en kijk ik met spanning uit naar het proces van het maken van dit werkstuk.

Hoofdvraag:

Zijn de zeven hoofdzonden universele waarden die nog steeds van toepassing zijn?

Deelvragen:

- 1: -Wat zijn de zeven hoofdzonden?
-Waar komen de zeven hoofdzonden vandaan?
-Bestaat er een tegenhanger van de zeven hoofdzonden?
- 2: In welke kunst- en literaire werken wordt er direct of impliciet aan de zeven hoofdzonden gerefereerd?

Hypothese:

De zeven hoofdzonden zijn universele waarden die nog steeds van toepassing zijn, omdat deze waarden niet alleen religieuze waarden meer zijn, maar ook zijn opgegaan in onze hedendaagse maatschappij.

Hoofdstuk 1:

-Wat zijn de zeven hoofdzonden?

-Waar komen de zeven hoofdzonden vandaan?

-Bestaat er een tegenhanger van de zeven hoofdzonden?

De Zeven Hoofdzonden

De zeven hoofdzonden zijn de voornaamste krachten van zondigheid waartegen men moet vechten. Origineel waren deze morele waarden bedoeld voor monniken, maar nadat aan het einde van de Middeleeuwen de hoofdzonden 'officieel' waren vastgelegd, werden ze een vast onderdeel van de west-christelijke godsdienst.

De zeven hoofdzonden zijn:

- *Superbia* (trots; hoogmoed; ijdelheid): een verlangen om belangrijk of aantrekkelijk te zijn, het liefst 'meer' te zijn dan anderen. Je hebt jezelf meer lief dan alle anderen, en je plaatst jezelf hoger dan hen.
- *Avaritia* (hebzucht; gierigheid): een verlangen om altijd maar meer te hebben dan je hebt of daadwerkelijk nodig hebt en nooit tevreden te zijn wat je op dat moment hebt.
- *Luxuria*: (onkuisheid; zedeloosheid; lust): een verlangen tot 'illegale' seks, zoals vreemdgaan. Strikt Bijbels gezien, of in ieder geval de hedendaagse fundamentele interpretatie ervan, valt bijna elke seksuele daad die buiten het voortplanten valt, zoals masturbatie of homoseksualiteit, hieronder.
- *Invidia* (jaloezie; afgunst): een verlangen om te hebben wat een ander heeft, terwijl je het niet nodig hebt of niet verdient; men kan hiermee doelen op zowel aardse bezittingen en op dingen als complimenten, status en prestige. Je bent nooit tevreden met wat je hebt.
- *Gula* (vraatzucht; gulzigheid): een verlangen om meer voedsel, drank en bedwelmende middelen te nuttigen dan je eigenlijk nodig hebt en het onthouden van voedsel van zij die het wel nodig hebben.
- *Ira* (toorn; wrok; wraakzucht): een onrechtvaardig of onbeheersbaar verlangen om je woede of je haat te botvieren, om iemand te straffen buiten de wet om.
- *Acedia* (ledigheid, onverschilligheid; traagheid): een verlangen om altijd de weg te kiezen die de minste moeite kost. Dit kan je zowel lichamelijk als spiritueel zien: je bent te lui om te dingen te doen die je moet doen of ze maken je niet meer uit.

Het woord hoofdzonde moet niet verward worden met het woord doodzonde. Men kan bijvoorbeeld van nature veel *ira* met zich meedragen, maar begaat dan nog geen doodzonde. Deze begaat hij pas als hij of zij een moord of iets dergelijks pleegt. Eigenlijk kan je stellen dat het hebben van een hoofdzonde niet daadwerkelijk 'zondig' is, maar je pas een zonde begaat als je een daad pleegt die direct uit die hoofdzonde voortvloeit. Daarom worden de hoofdzonden ook wel 'de wortel van het kwaad' genoemd. Een zonde die voortvloeit uit een hoofdzonde wordt ook wel 'dochterzonde' genoemd.

Er bestaat geen vaste volgorde voor de zeven hoofdzonden, hoewel men meestal wel *superbia* aan één van de uitersten van de lijst plaatst, vanwege het karakter van deze zonde. De volgorde hierboven is gekozen op basis van het ezelsbruggetje SALIGIA: saligia is een vervoeging van het middeleeuws-Latijnse woord 'saligare' wat 'het begaan van een doodzonde' betekent.

Bronnen:

- het artikel "Dochters van Lucifer of: de zeven hoofdzonden", geschreven door Petty Bange, uit het Kleio-magazine, nummer 6, 2005.
- het artikel "Seven Deadly Sins" van www.wikipedia.org.

Waar Komen Ze Vandaan?

Evagrius Ponticus: hij schreef ze op.

Evagrius Ponticus (345-399) staat bekend als een ‘Woestijnvader’ (christenen die naar Egypte waren gevlucht en daar de grondslag legden voor de christelijke theologie en het kloosterleven) en is de eerste persoon die over de hoofdzonden heeft geschreven. Het is waarschijnlijk dat hij uit oudere bronnen heeft geput, maar het is vooralsnog onbekend welke bronnen hij gebruikt heeft.

Evagrius was geboren op Cappadocia, een eiland dat in Asia Minor (het hedendaagse Turkije) ligt. Hij werd een pupil van Sint Basil, en raakte via hem bekend met de Vaders van Cappadocia, theologen die bewezen dat het christelijke geloof ook een filosofische insteek had.

Toen Sint Basil stierf in 379 was Evagrius verpletterd door het verlies van zijn spirituele vader, en ‘vluchtte’ hij naar Constantinopel. Daar werd hij de rechterhand van (Sint) Gregorius, de bisschop van de stad, en later van de bisschop die Gregorius opvolgde. Evagrius kreeg een reputatie als een vaardige theoloog en werd een arrogante, trotse man. Zijn trots en zijn uiteindelijke affaire met een getrouwde vrouw leidde er toe dat hij uit Constantinopel moest vluchten. Na deze tweede vlucht kwam hij in Jeruzalem terecht, waar hij zijn trotse bestaan gewoon doorzette.

Pas nadat een hevige, levensbedreigende koorts hem de ware reden van zijn vlucht aan een vriendin liet bekennen, en hij haar vervolgens beloofde dat hij zijn leven aan Christus zou wijden als een monnik, verdween de koorts binnen een paar dagen. Zijn belofte houdend vertrok Evagrius naar Egypte, waar hij zijn reputatie als bekwaam theoloog hooghield. Hij stierf vijftien jaar later, waarschijnlijk aan de gevolgen van zijn strenge ascetisme.

Evagrius stelde een lijst op van zeven slechte, menselijke ‘passies’: gulzigheid, onkuisheid, gierigheid, droefheid, toorn, traagheid en ijdele glorie. De lijst is gerangschikt op mate van egoïsme, waar gulzigheid het minst zondig is en ijdele glorie het zondigst. De hoofdzonde – hoogmoed – valt buiten de lijst, omdat deze de monnik pas bedreigt als hij de andere zeven zondes bedwongen heeft, en hem probeert te verleiden tot gevoelens van trots, zodat hoogmoed technisch gezien de ‘achtste’ zonde wordt. Dit schema was bedoeld voor kloosterlingen, en was nog geen ‘vast’ onderdeel van de west-christelijke cultuur.

Johannes Cassianus: hij nam ze mee.

Johannes Cassianus (ca. 360-433), ook een Woestijnvader, is waarschijnlijk degene geweest die Evagrius’ lijst van zonden mee heeft genomen van Egypte naar West-Europa.

Johannes werd geboren in de Romeinse provincie Scythia (de hedendaagse Balkan-landen) en trad tussen 380 en 390 in een kluizenarenklooster te Bethlehem, om vervolgens door Egypte te reizen en zich bij enkele Egyptische monniken te voegen, waar hij ongeveer tien jaar leefde en Evagrius’ leerling werd. Daarna reisde Johannes naar Constantinopel, waar hij een vriend en discipel werd van Johannes Chrysostomus, één van de belangrijkste vroegmiddeleeuwse kerkleraren en werd tot diaken (een stap naar het priesterschap) gewijd. Na enkele theologische problemen werd Cassianus uit naam van Chrysostomus naar Rome gestuurd en daar pleitte Cassianus voor de Paus. In Rome werd hij later waarschijnlijk ook tot priester gewijd.

In 410 streek hij in Marseille neer en stichtte hij daar een mannen- en vrouwenklooster. Hij zou daar ook sterven. Hij schreef er over het leven als een ascetische monnik, zoals in het

tweedelige *De insitutis coernobiorum et de octo principalium vitiorum remediis* (Over de instellingen der kloosters en de remedies tegen de acht voornaamste ondeugden) en in het *Collationes patrum*, een boek waarin gesprekken met de Woestijnvaders worden beschreven. In beide boeken komt Evagrius' leer over de acht zonden naar voren; Cassianus houdt de rangorde en gedachtegang van Evagrius achter de zonden in stand.

Vooralsnog zou de invloed van Cassianus' boeken niet zo groot zijn geweest als Benedictus van Nursia (480-547), die ook wel de vader van het westerse monnikendom wordt genoemd, zijn boeken niet had genoemd in Benedictus' *Regel*, waarin het juiste monnikenleven wordt beschreven. In het laatste hoofdstuk wordt aangeraden lectuur voor monniken genoemd, en daartussen staan ook de boeken van Cassianus, waardoor ze door monniken in heel Gallië gelezen zouden worden.

Paus Gregorius: hij maakte ze populair.

Paus Gregorius I of Paus Gregorius de Eerste (ca. 540-604) was degene die ervoor zorgde dat de zeven zonden ook aan het gewone volk, in alle volkstalen, zou worden voorgehouden.

Gregorius werd geboren in Rome, in een christelijke familie. Nadat hij een wereldlijke politieke carrière had vervolgd en prefect van Rome was geweest, werd hij een monnik bij een Benedictijns klooster, een klooster dat hij overigens zelf had gesticht.

Nadat hij onderdeel was van een afvaardiging naar Constantinopel werd Gregorius de secretaris van de toenmalige Paus Pelagius II en in het jaar 590 volgde Gregorius hem op. Gregorius was verantwoordelijk voor het feit dat de Paus geen verantwoordelijkheid aan de keizer af hoefde te leggen en zette een formule neer die de Pausen over de volgende twee eeuwen zou volgen. Hij was geen echte theoloog, maar hij wordt wel gezien als de echte grondlegger van het Vroegmiddeleeuwse Pausdom. Ook zou hij de regels voor de gregoriaanse muziek hebben vastgelegd, maar dit blijkt door de eeuwen heen gebeurd te zijn, hoewel de Paus zelf waarschijnlijk wel invloed had op enkele regels van deze liturgische muziek.

Gregorius verwijst naar de *vita capitalia* of de zeven hoofdzonden in zijn uit 35-boeken bestaande *Moralia in Job*, wat een zeer uitvoerig moralistisch commentaar is op de figuur Job uit het Oude Testament, een rijke, gelukkige en eervolle man die alles verliest wat hem dierbaar is, maar trouw blijft aan zijn eervolle, deugdelijke karakter en uiteindelijk beloond wordt met meer rijkdom dan ooit tevoren.

Gregorius is degene die droefheid en traagheid laat samenvallen tot *acedia* en degene die het concept *invidia* aan het zondenschema toevoegt. IJdele glorie en hoogmoed worden nog steeds apart gehouden, zodat er nog steeds zeven hoofdzonden zijn waar trots buiten valt. Dit keer is trots niet de 'achtste' zonde, maar juist de eerste: "de aanvoerder van het duivelse leger". Gregorius vindt dat hoogmoed de wortel is van de andere hoofdzonden, en dat jezelf hoger achten dan anderen aan de grondslag ligt van de andere zeven zonden.

Hoogmoed is de ergste zonde omdat dit de zonde was van Adam en Eva in het Paradijs. Omdat zij zichzelf op hetzelfde niveau zagen als God, sloegen zij Zijn verbod om niet van de Boom der Kennis van Goed en Kwaad te eten in de wind en zorgden op die manier voor de zondeval.

Gregorius' opvatting over hoogmoed verving Evagrius' opvatting helemaal, vooral omdat Gregorius' schrift vaker gelezen werd en niet alleen binnen de kloostermuren gebruikt werd, maar het concept van de zeven zonden ook aan de hand van Gregorius' geschriften aan het gewone volk werden voorgelegd. Gregorius was ook degene die het begrip 'dochterzonde' introduceerde.

Andere Laatmiddeleeuwse schrijvers namen Gregorius' zondenschema over, maar al snel vielen hoogmoed en ijdele glorie bij hen samen tot *superbia*, wat daardoor 'boven' aan de lijst kwam. Hoewel de volgorde verder niet vastligt, houden de meeste schrijvers *superbia* toch wel als eerste hoofdzonde aan. Omdat in de Late Middeleeuwen geld en de economie steeds belangrijker wordt, verkrijgt *avaritia* bijna een 'vaste' plek op de tweede plaats.

Bronnen:

- het artikel "Dochters van Lucifer of: de zeven hoofdzonden", geschreven door Petty Bange, uit het Kleio-magazine, nummer 6, 2005.
- het artikel "Seven Deadly Sins" van www.wikipedia.org.
- http://home.zonnet.nl/chotki/a_life_of_evagrius_of_pontus.htm
- www.atheism.about.com

De Zeven Deugden

In tegenstelling tot de zeven hoofdzonden liggen de zeven deugden niet zo vast als de zeven hoofdzonden, en bestaan er verschillende opvattingen over wat deze zeven deugden precies zijn. Wel is men het er over eens dat, zolang men zich aan deze zeven deugden houdt, men de verleiding van de zeven hoofdzonden kan weerstaan.

Prudentius: “Dan er moeten ook zeven deugden zijn...”

De oudste versie van de zeven deugden komt uit het Middeleeuwse gedicht *Psychomachia*, dat circa 410 na Christus werd geschreven door Prudentius, een christelijke Romein. In dit gedicht wordt de strijd tussen de deugden en zonden afgebeeld als een daadwerkelijke worsteling tussen vrouwelijke strijders. De zonden vallen het christelijke geloof aan, maar stuk voor stuk worden zij afgeslagen, elk door een individuele deugd. Hoewel er wel wordt gesproken van zeven zonden en zeven deugden, zijn dit niet de traditionele hoofdzonden en deugden.

Prudentius' kijk op de zonden bleek minder populair dan de 'officiële' versie van de zeven hoofdzonden, maar het is waarschijnlijk dat men van hem het concept van de tegenovergestelde deugden heeft overgenomen.

De zeven kardinale deugden.

Deze lijst van deugden is redelijk ongecompliceerd, omdat men simpelweg het tegenovergestelde van de zonde als deugd gebruikt: nederigheid tegenover *superbia*, vrijgevigheid tegenover *avaritia*, kuisheid tegenover *luxuria*, vriendelijkheid tegenover *invidia*, matigheid tegenover *gula*, geduldigheid tegenover *ira* en toewijding tegenover *acedia*.

Deze lijst is een logische gevolgtrekking uit het zeven zonden schema, maar blijkt niet de meest populaire versie van de zeven deugden. Een veel meer gebruikte, en ook vollediger, lijst van zeven deugden combineert de vier kardinale deugden en de drie theologische deugden.

De zeven hemelse deugden.

De vier kardinale deugden zijn afgeleid van Plato's dialoog *Protagoras*, waar aanvankelijk ook de deugd *Hosiotes* (vroomheid) bij hoorde, maar die is weggevallen tegen het bredere 'Geloof'.

De vier kardinale deugden zijn:

- *Prudentia* (voorzichtigheid; verstandigheid; wijsheid): in principe is dit nadenken bij wat je doet, zonder halsoverkop je overal in te storten.
- *Iustitia* (rechtvaardigheid; rechtschapenheid): deze behoeft weinig uitleg.
- *Temperantia* (gematigdheid; zelfbeheersing): neem alleen zoveel als je nodig hebt, niet zoveel als je wilt. Bevredig je behoeftes, maar zorg ervoor dat die bevrediging niet de behoefte wordt.
- *Fortitudo* (moed; kracht; sterkte): hier wordt vooral innerlijke kracht mee bedoelt, de kracht die je nodig hebt om door te blijven gaan en de moed die je nodig hebt om jezelf en de rest van de wereld het hoofd te bieden.

De drie theologische deugden komen letterlijk uit de Bijbel, uit de Evangelie van Paulus. Ze zijn te vinden in 1 Korinthiërs, 13:13: “En nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie, doch de meeste van deze is liefde.”

De drie theologische deugden zijn:

- *Fides* (geloof): de simpele deugd van onvoorwaardelijk geloven.
- *Spes* (hoop): Christelijk gezien doelt men hier op de hoop die pas vervuld zal worden in het volgende leven, de hoop die ons doet realiseren dat er een ander, volgend, *beter* leven is na dit leven. Werelds gezien kan je *Spes* ook zien als een optimisme, een geloof in dat het uiteindelijk allemaal goed zal komen.
- *Caritas* (liefde): men moet hierbij niet denken aan genegenheid, maar aan naastenliefde. Het gaat hier niet om van hoeveel mensen je houdt of hoeveel mensen je aardig vind, maar om de hoeveelheid vriendelijkheid en liefde die je anderen geeft.

Opvallend is dat deze zeven veel breder zijn dan de zeven kardinale deugden: de zeven hemelse deugden concentreren zich niet alleen op het feit dat ze een tegenhanger zijn van de zeven hoofdzonden, maar ook op de basisbegrippen van het christelijke geloof. Theoretisch gezien zijn de zeven hoofdzonden, en de daaruit voortvloeiende dochterszonden, de smetten op je ziel die je de Hel in kunnen laten belanden, maar een persoon die zich alleen concentreert op de kardinale deugden hoeft niet noodzakelijk in de (christelijke) Hemel te belanden: daar is tenslotte ook nog eens het christelijke geloof voor nodig.

Bronnen:

- *Onversneden Christelijkheid*, geschreven door C.S. Lewis.
- het artikel "Seven Virtues" van www.wikipedia.org.
- www.statenvertaling.net
- deadlysins.com/sins/

Hoofdstuk 2:

-In welke kunst- en literaire werken wordt er direct of impliciet aan de zeven hoofdzonden gerefereerd?

De Zeven Hoofdzonden

“Abandon all hope, ye who enter here.” -de Poort naar de Hel, *Inferno*.

Zodra je over de zeven zonden begint, noemen de meeste bronnen ook gelijk Dante's *Inferno* en *Purgatorio*. Dit zijn de eerste twee boeken in de driedelige serie *La Divina Commedia*, geschreven door Dante Alighieri tussen 1308 en 1321. Dit zeer beroemde epische gedicht wordt beschouwd als het laatste grote Middeleeuwse werk en het eerste grote werk van de Renaissance. Dit werk beïnvloedt nog steeds de west-christelijke visie op het leven na de dood.

Het gedicht draagt ook voor een groot deel bij aan de mythe van de zeven zonden, zowel omdat Dante speciale cirkels van de Hel inricht voor specifieke zonden, maar ook omdat Dante's versie van het Vagevuur, het Purgatorio, ingericht is in zeven terrassen. Elk terras symboliseert een andere zonde, en op elk terras worden schimmen van die specifieke zonde gezuiverd voordat zij de Hemel mogen betreden.

Uit de Hel is geen redding mogelijk. Iedereen die daar gevangen zit, zal voor altijd zijn straf moeten ondergaan en wordt voor eeuwig de toegang tot de Hemel ontzegt. In de tweede Cirkel worden zij die zich te buiten zijn gegaan aan *luxuria* gestraft, gevangen in een razende storm. In de derde Cirkel worden zij die overwonnen zijn door *gula* door Cerberus, Hades' driekoppige hond uit de Griekse mythologie, gedwongen in de modder te liggen onder de geseling van regen en hagel. In de derde Cirkel zijn zij die zich hebben overgegeven aan *avaritia* gedwongen om stenen voor zich uit te duwen. De vijfde Cirkel is bestemd voor *ira* en *acedia*, waarin zij die hun *ira* niet konden overwinnen elkaar bevechten in het moerassige water van de Styx, en zij die hebben toegegeven aan hun *acedia* gevangen zitten onder het water. Opvallend is dat *superbia* als *invidia* niet hun eigen Cirkel hebben gekregen, maar dat wel vele doodszondes die uit deze zonden voortkomen wel hun eigen speciale folterplekken hebben gekregen.

In het Purgatorio worden zij die niet speciaal een heel zondig of deugdelijk leven hebben geleid, gezuiverd van hun zonden alvorens zij de Hemel mogen betreden. Hier zit je 'ten hoogste' gevangen tot de Dag des Oordeels. De terrassen waarop men van elke zonde gezuiverd wordt lopen op, waarbij men bij de ergste zonde begint en bij de minst erge eindigt. Het eerste terras staat in teken van *superbia*, en de schimmen worden hier gestraft door middel van zware lasten die zij op hun rug moeten dragen, zodat zij niet meer rechtop kunnen staan. Daarna volgt *invidia*, waarin de ogen van de gestraften dichtgenaaid worden en zij in lompen moeten rondlopen die de kleur van de grond hebben. Op het derde terras wordt *ira* bestraft: men moet er in een rook van zuur rondlopen, en op het vierde terras komt *acedia* naar voren: elke gestrafte moet altijd maar rennen. *Avaritia* is het thema van het vijfde terras waar de gestrafte schimmen op de grond moeten liggen, met hun gezicht naar beneden. Op het zesde terras moet men zich al het eten en drinken ontzeggen: een toepasselijke straf voor *gula*. Op het laatste terras wordt men van *luxuria* gezuiverd door in een immense vlammenzee te verbranden.

De Zeven Zonden: een literair verleden.

De zeven zonden als geheel zijn een veelbespraakt thema. Filosofische theologen zoals Thomas van Aquinas en C.S. Lewis wijden uitgebreid uit over de zeven hoofdzonden in hun werken over het concept van zonde en deugd.

De zeven zonden worden ook veel gebruikt in werken van fictie, en logischerwijs vooral in verhalen die over corruptie, verleiding en verlossing gaan, zoals het toneelstuk (*the Tragical History of*) *Dr. Faustus*, geschreven door Christopher Marlowe rond 1592. In dit werk verkoopt Dr. Faustus zijn ziel aan de duivel, in ruil voor macht en kennis. Faustus volgt een

pad van materieel verval en keert zich keer op keer af van spirituele verlossing tot zijn ziel uiteindelijk onherroepelijk verloren gaat. Zelfs als Lucifer personificaties van de zeven zonden voor Faustus laat paraderen en Faustus ze herkent als weerzinwekkende wezens, heeft Faustus niet door dat diezelfde zonden zich diep in hem aan het wortelen zijn.

De zeven zonden zijn vaak niet als geheel een thema, maar komen vooral wanneer personages erover vertellen, of ze komen voor als allegorieën: personen, dieren of voorwerpen die het gezicht van een zonde worden.

Een ander oud werk waarin dit gebeurt is het epische gedicht, *the Faerie Queene*, geschreven door Edmund Spenser, de 'uiteindelijke', nooit afgemaakte versie gepubliceerd in 1596. Dit allegorische gedicht portretteert in elk boek één van de deugden van Thomas van Aquinas als een ridder. Origineel zouden er twaalf boeken geschreven moeten worden, maar de schrijver stierf al toen zijn zesde boek pas af was.

In het eerste boek wordt de Ridder van het Rode Kruis door de slechte Duessa naar het Huis van Trots geleid, waar Lucifera woont, een personificatie van *superbia*, een onrechtmatige koningin die zich gedraagt als de rechtmatige tiran van het gebied. Zij heeft zes adviseurs die de volgende dag aan komen rijden op dieren die hun zonde lijken te symboliseren: Idleness berijdt bijvoorbeeld een ezel en VVrath bereidt een leeuw. De zonden hebben in dit boek zuiver een moralistische en figuratieve functie, zoals dat zo vaak gebeurt als de zeven zonden als geheel worden gebruikt: alleen Lucifera heeft een iets grotere rol toebedeeld gekregen, maar ook die is uitgespeeld als de Ridder van het Rode Kruis het Huis ontvlucht.

De Zeven Zonden: ook een hedendaags begrip.

In de hedendaagse cultuur zijn de zeven hoofdzonden ook nog lang niet vergeten: zij, of personificaties van hen, spelen vaak de antagonisten in tekenfilms als *Digimon*, videospellen als *Final Fantasy XI* en mangas als *Fullmetal Alchemist*. Ze zijn thema's in liedjes: *Seven Deadly Sins* wordt zowel gezongen door de Travelling Willburys, Simple Minds en Flogging Molly. Ze vormden zelfs de inspiratie voor Magnum: in 2003 verkocht Magnum 7 'limited edition'-ijsjes, gebaseerd op de zeven hoofdzonden.

In de hitfilm *Se7en*, geregisseerd door David Fincher en geschreven door Andrew Kevin Walker in 1995, vermoordt een door de zeven hoofdzonden geobsedeerde seriemoordenaar zeven mensen. Elke moord staat in het teken van een hoofdzonde. De eerste prooi is gedwongen zichzelf letterlijk dood te eten. Het tweede slachtoffer is een voorname advocaat die een deel van zijn eigen vlees weg moest snijden. Op de eerste plaats van de misdaad wordt het woord 'Gluttony' gevonden, bij de tweede het woord 'Greed'. Zo gaat de seriemoordenaar verder, steeds sadistischere moorden plegend. Na de vijfde moord ('Pride': de moordenaar verminkt het gezicht van een model, en lijmt een potje met pillen in haar ene hand, en een telefoon in de andere hand. Het model kiest voor de pillen en sterft aan een overdosis.) weten de twee politieagenten Somerset en Mills hem te vangen in een woestijn, een feit dat de systematische moordenaar al had voorzien, want een bestelbusje komt een bezorging voor Mills brengen. In het pakje zit het hoofd van Mills' vrouw. De moordenaar legt uit dat hij 'voor echtgenoot wilde spelen' en dat hij Mills benijdde voor zijn gezinsleven, en dus zelf aan een hoofdzonde heeft toegegeven. In een vlaag van woede schiet Mills de moordenaar dood en de zevende moord, met de daarbijbehorende zonde, wordt gepleegd.

Bronnen:

- *De Goddelijke Komēdie: Inferno en Purgatorio*, door Dante Alighieri.
- *Dr. Faustus*, door Christopher Marlowe.
- *Se7en*, geregisseerd door David Fincher.
- Een on-line versie van *the Faerie Queene*. (<http://www.uoregon.edu/~rbear/fqintro.html>)
- www.wikipedia.org.

Superbia

“Hoogmoed komt voor de val.”

Superbia is de zonde van de hoogmoed, de trots en de ijdelheid, de zonde die tot de andere zes zonden zou leiden. Het is de zonde die aanwezig is in iedereen die zich meer lief heeft dan anderen en in iedereen die zichzelf beter voelt dan anderen. Eigenlijk is het dus heel lastig om *niet* aan *superbia* te lijden, want wie heeft er nou niet iets waar hij of zij trots over is?

Wanneer ben je té trots?

Hieronder volgen vier voorbeelden van personages uit de literaire geschiedenis die zich aan *superbia* overgaven. Alle vier voorbeelden komen uit populaire verhalen: de laatste twee zijn allebei verfilmd, terwijl de eerste twee na een millennium nog steeds vaak verteld worden. Icarus is een tekenend voorbeeld van hoogmoed en Narcissus een tekenend voorbeeld voor ijdelheid. De relatie tussen Mr. Darcy en Elizabeth is gekozen om een minder grimmige vorm van *superbia* weer te geven, terwijl Dorian een schoolvoorbeeld van *superbia* is: bij hem leidt zijn *superbia* daadwerkelijk tot alle andere zonden.

Icarus.

Icarus

De Griekse mythologie kent vele verhalen waarbij trots en ijdelheid tot tragische einden leiden. Één van de bekendste verhalen die hoogmoed veroordeelt is de mythe van Icarus, de zoon van Daedalus, een geniaal ambachtsman en uitvinder. Daedalus is degene die het Labyrint van de Minotaurus gemaakt heeft, en als dank laat de koning Daedalus in een toren opsluiten, omdat hij de bouw van het Labyrint kent. Kreta, een eiland, is alleen via een schip te verlaten, maar koning Minos laat elk schip grondig controleren. Daedalus is gedwongen een andere ontsnappingsweg te zoeken.

Daedalus fabriceert vogelachtige vleugels,

gemaakt van veren, de grotere vleugels bijeengehouden met draad, de kleinere vleugels bijeengehouden door bijenwas. Na zichzelf te leren vliegen met de vleugels leert hij zijn zoon hetzelfde, hem vooral op het hart drukkend dat hij niet te dicht bij de zon moet vliegen, omdat de was dan smelt, en ook niet te dicht bij de zee, omdat dan de veren te vochtig en te zwaar worden om te vliegen. De middenweg is het veiligst, verzekert zijn vader hem.

Het begin van de reis gaat goed, maar Icarus verliest zich in het gevoel volledige vrijheid van de zwaartekracht en gaat steeds hoger vliegen, de waarschuwingen van zijn vader vergetend. Icarus gaat te hoog, de was in de vleugels smelt en de veren raken los, de vleugels worden onbruikbaar. Icarus stort de zee in.

Superbia komt hier vooral symbolisch aan bod: Icarus vliegt hoger dan goed voor hem is, wat letterlijk tot zijn ondergang leidt. Het verhaal is al eeuwenoud en nog steeds een beroemde mythe. De moraal wordt duidelijk gemaakt door de simpele symboliek en men heeft weinig fantasie nodig om de achterliggende gedachte te ontdekken. De mythe is een heel sprekend voorbeeld om aan te tonen wat er verkeerd is aan hoogmoed en geeft er een heel beeldende uitleg bij: het verhaal is perfect geschikt om het spreekwoord ‘hoogmoed komt voor de val’ uit te leggen.

Narcissus.

Een andere Griekse mythe waar ijdelheid aan de grondslag ligt is de mythe van Narcissus, waarvan veel verschillende versies bestaan. In Ovidius' *Metamorphoses* is Narcissus de zoon van een riviergod en een nimf, en, al op vijftienjarige leeftijd, weigert de liefde van zowel man als vrouw. Zo ook de nimf Echo, die hij compleet negeert. Uiteindelijk ziet hij zijn eigen spiegelbeeld in het water, en raakt hij betoverd door zichzelf. Echo kwijnt weg in haar onbeantwoorde liefde, tot er niks meer overblijft van haar behalve haar smekende stem. Narcissus kwijnt weg van verlangen naar de jongen in het water, tot hij in een narcis verandert. In een andere versie van deze mythe wijst Narcissus al zijn mannelijke aanbidders af. Hij wimpelt er één, Ameinias, een jonge man, af door hem een zwaard te sturen. Ameinias gebruikt het zwaard om zelfmoord te plegen op Narcissus' drempel, en bidt tot de goden dat ook Narcissus ooit de pijn van een onbeantwoorde liefde kent. Zijn gebed wordt verhoord als Narcissus zijn spiegelbeeld in een vijver ontdekt en er verkikkerd op wordt. Niet realiserend dat het zijn spiegelbeeld is, probeert Narcissus het te verleiden. Uit verdriet dat zijn liefde niet beantwoord wordt, pleegt ook Narcissus zelfmoord met het zwaard.

Narcissus

Hoewel er verschillende versies van deze mythe bestaan en hij minder vastomlijnd ligt dan de mythe van bijvoorbeeld Icarus, verbeeldt deze mythe heel scherp een ander aspect van *superbia*: ijdelheid. Narcissus' uiterlijk, een onderdeel van zichzelf waaraan hij wezenlijk niets kan veranderen en uiteindelijk onbelangrijk zou moeten zijn, wordt weergegeven als hetgeen dat het meest belangrijk is aan hem: Narcissus is redelijk wreed, onaardig en niet bijster intelligent, dus in principe is zijn uiterlijk de enige reden waarom iedereen, inclusief hijzelf, op hem valt. Iedereen richt zich op het oppervlakkige van Narcissus, terwijl het om het innerlijk zou moeten gaan, het deel van de mens wat hij of zij zelf kan veranderen. Uiteindelijk is het ook het oppervlakkige wat tot Narcissus' ondergang leidt: hij doet geen poging om zijn spiegelbeeld beter te leren kennen, waardoor hij zou realiseren dat hij op een reflectie verliefd geworden is, maar hecht alleen waarde aan het uiterlijk.

De mythe is nog steeds populair en wordt nog steeds gebruikt als een symbolisch, moraliserend voorbeeld om aan te tonen wat er slecht is aan overmatige ijdelheid, het heeft dezelfde functie als de mythe van Icarus. Dat de mythe van Narcissus nog steeds bekend is en invloed heeft kan je merken aan bijvoorbeeld het woord 'narcisme', een term voor het concept van overmatige zelfliefde, dat direct van de mythe afgeleid is.

Pride and Prejudice.

In *Pride and Prejudice*, een roman van Jane Austen, gepubliceerd in 1813, wordt het verhaal verteld van de liefde tussen Mr. Darcy en Elizabeth Bennet. De familie Bennet telt vijf dochters en geen zonen: volgens Engelse wet zal, mocht Elizabeths vader overlijden, de boerderij naar Mr. Bennets neef gaan, en zullen Ms. Bennet en haar vijf dochter met een heel klein inkomen op straat komen te staan. Het is dus zaak om deze vijf dochters zo snel als mogelijk in de echt verbonden te krijgen.

Als een alleenstaande, rijke man naar Elizabeths contreien verhuist, zijn de verwachtingen in het Bennet-huishouden gespannen. Tijdens een dorpsbal worden de dochters voorgesteld aan Mr. Bingley en zijn vriend, Mr. Darcy. Mr. Bingleys oog valt op Elizabeths oudere zus, Jane,

maar als hij voorstelt aan zijn vriend om met Elizabeth te dansen, vindt Mr. Darcy dat zij niet knap genoeg is voor hem. Later weigert Elizabeth zelf een huwelijkskandidaat, de neef die de boerderij zal erven, en hij trouwt vervolgens met Elizabeths vriendin. Elizabeth ziet wel iets in een Engelse legerofficier, Mr. Wickham, die claimt dat Darcy zijn rechtmatige erfenis heeft gestolen.

Mr. Bingley vertrekt zonder uitleg. Jane's hart is gebroken.

Elizabeth komt erachter dat Mr. Bingley Jane heeft verlaten op Mr. Darcy's advies. Elizabeth wordt uitgenodigd om haar vriendin en haar kersverse echtgenoot te bezoeken. Bij haar bezoek komt ze Mr. Darcy vaak tegen en brengt veel tijd met hem door, en uiteindelijk verklaart Mr. Darcy zijn onvrijwillige liefde voor haar. Zij verklaart dat hij de laatste man is die ze ooit zou willen trouwen.

De volgende dag geeft Mr. Darcy Elizabeth een brief zonder een woord te zeggen, om vervolgens te vertrekken. In de brief wordt uitgelegd dat Jane te gereserveerd en gesloten leek voor Mr. Bingley (Elizabeth erkent dat Jane moeilijk haar gevoelens uit) en Mr. Wickham blijkt een vrouwenmisbruikende opportunist. Elizabeth confronteert Mr. Darcy op bezoek in zijn villa als ze op vakantie is met haar tante en oom, en hun meningsverschil wordt uitgepraat. Net als hun relatie iets warmer wordt, komt het nieuws dat Mr. Wickham Elizabeths jongere zus Lydia geschaakt heeft. Nadat Mr. Darcy ervoor zorgt dat Mr. Wickham ook daadwerkelijk met Lydia trouwt en Mr. Bingley ervan overtuigt om terug te keren naar Jane, en Mr. Darcy's tante Elizabeth bedreigt omdat hij nooit zou mogen trouwen met een vrouw die zoveel lager is dan hij, beseft Elizabeth dat Mr. Darcy nog steeds van haar houdt, en hij ook een fatsoenlijke man is, achter al zijn trots.

Superbia is, net als het vooroordeel, een terugkomend thema in het boek: aanvankelijk wijst Mr. Darcy Elizabeth af omdat zij te lelijk voor hem zou zijn. Tussen de regels door valt op te maken dat Elizabeth eigenlijk te arm voor hem is. Zij, op haar beurt, is te trots om zijn liefde aan te nemen, of om zelfs maar in overweging te nemen of het oordeel dat zij in geveldeed onjuist zou kunnen zijn. Beiden keren van hun trots terug, zowel uit liefde en omdat ze zich realiseren dat hun gevoel van *superbia* onrechtvaardig is. Wat het verhaal zo interessant maakt is het feit dat *superbia* niet aan één van de partijen is voorbehouden, maar dat ze zich allebei te goed voelen voor de ander. Mr. Darcy voelt zich in maatschappelijk opzicht beter dan de armere Elizabeth, terwijl Elizabeth zich qua karakter vele malen beter voelt dan Mr. Darcy. Het verhaal laat goed de veelzijdigheid van *superbia* zien en kiest voor een minder dramatische vertolking: *superbia* leidt hier niet tot een ondergang, maar beide karakters laten uiteindelijk hun eigen vorm van nederigheid zien door hun fouten, en hun *superbia*, te erkennen.

The Picture of Dorian Gray.

Superbia speelt een veel minder onschuldige en onoverkoombare rol in Oscar Wilde's *the Picture of Dorian Gray*, gepubliceerd in 1890. Dorian Gray is een knappe jongeman die zijn portret laat schilderen door de kunstenaar Basil Hallward. Lord Henry Wotton ziet dat Dorian geschilderd wordt, en geeft commentaar, zeggend dat schoonheid het enige waardevolle in het leven is en dat

Dorian & het Schilderij Dorian snel oud zal worden en zijn schoonheid zal verliezen. Als het portret af is, merkt Dorian op dat, hoewel hij ouder zal worden, het portret voor eeuwig jong zal blijven. Hij wenst dat het andersom zou kunnen zijn – ja, daar zou hij zijn ziel voor geven!

Lord Henry bezoekt Dorian steeds vaker en oefent zijn invloed uit op de jongeman. Dorian begint een zintuiglijke ontdekkingsreis en wordt verliefd op Sybil Vane, maar hij breekt het hart van de actrice als hij zegt dat hij niet meer van haar houdt omdat haar optreden van die avond zo beroerd was. De volgende dag wil Dorian het goed maken met haar, maar Lord Henry vertelt hem dat zij zelfmoord heeft gepleegd. Dorian ontdekt dat de glimlach op het gezicht van zijn portret een wrede trek heeft gekregen: zijn wens is uitgekomen.

Achttien zondige jaren volgen. Op een dag keert Basil terug en laat zien dat hij bezorgd is over Dorian's uitpattingen. Dorian besluit hem het schilderij te laten zien, dat oud en monsterlijk lelijk is geworden in de afgelopen achttien jaar. Basil reageert met afgrijzen. In een vlaag van plotselinge woede geeft Dorian Basil de schuld van zijn lot en vermoordt hij hem. Nadat hij de broer van Sybil ziet en die verklaart wraak te zoeken op degene die zijn zus' hart heeft gebroken, maar per ongeluk sterft als hij zich realiseert dat diegene Dorian is, probeert Dorian zijn leven te beteren. Het portret wordt er alleen maar lelijker door en krijgt nu hypocriete trekken. Gefrustreerd besluit Dorian het enige stuk overgebleven geweten te vernietigen, en steekt een mes in het portret. Dorian sterft. De politie vindt een lelijk, oud lijk, terwijl het portret de Dorian laat zien die origineel geschilderd was.

In dit verhaal leidt *superbia* werkelijk tot alle andere zonden: het is ijdelheid, het uiterlijk boven het innerlijk verkiezen, die Dorian ertoe beweegt zijn wens te maken – een wens die verhoord wordt. Dorian's uiterlijk verandert niet mee met Dorian's innerlijk, wat steeds 'lelijker' wordt naarmate Dorian zich steeds meer overgeeft aan de zeven zonden. Sporen van Dorian's buitensporige gedrag zijn wel zichtbaar op het schilderij, maar Dorian verbergt het goed, zelfs voor zichzelf.

Dorian is een personificatie van *superbia*: hij is trots op iets waar hij zelf nooit daadwerkelijke macht over heeft gehad en eigenlijk ook niet zou moeten hebben. Zodra hij een garantie heeft dat zijn schoonheid bewaard zal blijven, misbruikt hij deze gave en gaat hij steeds verder het slechte pad op, omdat zijn uiterlijk, volgens hem zijn grootste goed, er toch niet onder zal lijden. Pas veel te laat beseft Dorian wat er mis is met dit patroon en tracht hij het tij te keren door boete te doen voor zijn zonden. Zijn pogingen mislukken omdat ze te egoïstisch en te oppervlakkig zijn, en werken alleen maar tegen hem. In plaats van door te bijten, zijn trots in te slikken en accepteren dat het portret er niet mooier op zal worden, geeft Dorian het op.

Bronnen:

- *Mythen en Sagen van de Griekse Wereld*, verzameld door Dr. Sophie Ramondt.
- *Pride and Prejudice*, door Jane Austen.
- *The Picture of Dorian Grey*, door Oscar Wilde.
- www.wikipedia.org

Avaritia

“The point is ladies and gentlemen that greed, for lack of a better word, is good. Greed is right. Greed works. Greed clarifies, cuts through and captures the essence of the evolutionary spirit. Greed, in all of its forms - greed for life, for money, knowledge - has marked the upward surge of mankind and greed - you mark my words - will not only save Teldar Paper but that other malfunctioning corporation called the USA. Thank you.” –Gordon Gekko, *Wall Street*.

Avaritia is in principe een heel eenvoudige zonde: je neemt meer dan je eigenlijk nodig hebt. Deze zonde staat heel dicht bij *gula*, maar waar *gula* over consumptiemiddelen gaat, gaat *avaritia* over materialistische voorwerpen. Net als de andere zonden heeft iedereen een beetje *avaritia* in zich, maar, wederom net als bij de andere zonden, is het pas slecht als jij je door jouw *avaritia* laat leiden.

Hieronder volgen vier voorbeelden van verhalen waarin personages zich wel door hun *avaritia* lieten leiden en zondige keuzes maakten: in twee gevallen slagen de personages erin om zich van hun hebzucht te verlossen, maar in de andere twee verzuurt *avaritia* het leven van de vrekkingen. Koning Midas is gekozen als voorbeeld omdat het een heel beroemd en oud verhaal is, die haar moraal over hebzucht heel duidelijk uitdraagt. Hetzelfde geldt voor *A Christmas Carol*: het verhaal is misschien niet ouder dan Koning Midas' mythe, maar wel velen malen beroemder. Dickens' verhaal laat ook goed zien wat er fout is aan *avaritia*: als jij van iets meer hebt, betekent het dat iemand anders van iets minder heeft. Het voorbeeld van Eugènie laat zien dat hebzucht niet alleen je eigen leven vernielt: je hebzucht beïnvloedt anderen, vooral degenen over wie jij verantwoordelijk bent. Als laatste is *Wall Street* een dissonant: de ware hebzuchtige blijft buiten schot, terwijl de persoon die zijn hebzucht voor een goed doel wil gebruiken achter de tralies belandt.

Koning Midas.

Koning Midas

In deze oude, Griekse mythe staat koning Midas centraal die, verblindt door *avaritia*, een heel ondoordachte wens doet. Midas' onderdanen vinden Silenus, de mentor van Dionysus, de god van de wijn. Silenus wordt naar Midas gebracht; Midas herkent hem en geeft hem onderdak voor de volgende tien dagen. Op de elfde dag brengt Midas Silenus terug naar Dionysus en uit dankbaarheid belooft Dionysus Midas elke beloning die hij maar wil. Midas wenst dat alles wat hij aanraakt in goud verandert en zijn wens wordt vervuld, tegen Dionysus' beter weten in.

Midas is aanvankelijk heel tevreden met zijn gave: stenen, takken, deurknoppen, alles verandert in goud zodra hij het aanraakt. Deze tevredenheid slaat om als Midas probeert te eten en al zijn eten en drinken in oneetbaar goud verandert. Midas beseft de realiteit van zijn domme wens pas goed als hij ook zijn dochter ook in een gouden beeld verandert.

Om van zijn gave af te komen bidt Midas wanhopig tot Dionysus, die hem hoort, medelijden heeft en Midas vertelt dat hij zijn handen in de rivier Patrocolus wassen moet om van zijn vervloekte aanraking af te komen. Midas wast zijn handen in de rivier, die zijn gave overneemt: sindsdien is de rivier rijk aan goud. Midas heeft genoeg van zijn weelde en verhuist naar het platteland, waar hij een aanbidder van de bosgod Pan wordt.

Hoewel het lijkt alsof hier vooral de ondoordachtetheid bestraft wordt, laat deze mythe ook heel goed zien dat *avaritia* in wezen nutteloos is. Je kan wel meer geld hebben dan je kan uitgeven, maar als je geen eten meer kan eten, kan al het geld van de wereld je honger niet stillen. Misschien was je wel rijk genoeg om te worden begraven in een graftombe, maar als lijk heb je daar niets aan. De boodschap is heel duidelijk in deze mythe, wat waarschijnlijk ook de reden is dat hij nog steeds verteld wordt.

Eugènie Grandet.

Een onoptimistisch verhaal over *Avaritia* is de realistische roman *Eugènie Grandet*, geschreven door Honoré de Balzac in 1834, als onderdeel van zijn *Comédie Humaine*. Deze roman gaat over de familie Grandet, een rijke familie dat in het dorp Saumur, Frankrijk leeft. De vader van het gezin, een wijnhandelaar, wil zijn gezin een financiële zekerheid geven en drijft dit door tot het uiterste, omdat geld het enige is wat hij zijn familie wil nalaten. Over elke uitgegeven cent ontstaat een discussie; luxe is verboden.

Eugènie

Zijn dochter, Eugènie, is een jonge, sympathieke, verlegen vrouw met weinig kennis van de buitenwereld. Twee families dingen naar haar hand, maar de huwelijksaanzoeken van de zoons worden geweigerd door haar vader, die een betere huwelijkskandidaat voor haar wil dan de zonen van deze provinciale families.

Als de broer van Monsieur Grandet zelfmoord pleegt uit geldproblemen, komt zijn zoon, Charles, bij de familie wonen. Eugènie wordt verliefd op haar neef, maar omdat ze allebei weten dat haar vader nooit toestemming zal geven voor een huwelijk tussen haar en de zoon van een geruïneerde man, vertrekt Charles naar India om daar zijn geluk te beproeven en rijk te worden. Als hij terugkeert zijn beide geliefden veranderd en de liefde wordt niet als tevoren: Charles verlaat Eugènie. Eugènie eindigt uiteindelijk rijk, vrekking en alleen in het huis van haar ouders, met alleen een trouwe bediende als gezelschap.

In dit verhaal wordt *avaritia* als een vicieuze cirkel weergegeven: de vader, die werkelijk het beste met zijn gezin voorheeft, slaagt er alleen in om zijn gezin, of dan in ieder geval zijn dochter, diep ongelukkig te maken. Voor de vader telt alleen geld: liefde telt alleen als het van een andere rijke partij komt, een aankoop wordt pas geaccepteerd als men de kosten er uit heeft weten te halen. De vader heeft niet door dat geld niet alles kan kopen en dat hij met zijn gierige gedrag het geluk van zijn dochter verstoort.

Eugènie is een tragischer figuur dan haar vader: zij wordt de dupe van zijn vrekkinge gedrag en de *avaritia* van haar vader wordt een onoverkoombaar obstakel in haar leven. Hoewel het tragisch genoeg is dat Eugènie de liefde van haar leven misloopt, is het bijna ironisch hoe Eugènie eindigt: alleen, in haar ouderlijk huis, met dezelfde mentaliteit als haar vader. Ze heeft niet meer door dat ze het gedrag heeft overgenomen wat ze vroeger heeft vervloekt: ze is gelukkig want ze is rijk.

A Christmas Carol.

In *A Christmas Carol*, geschreven door Charles Dickens in 1843, ondergaat een hebzuchtig figuur een radicale verandering en laat hij zijn vrekkinge manieren varen. Ebenezer Scrooge is een financier die zijn hele leven niks anders heeft gedaan dan geld verdienen en een onnatuurlijke minachting heeft voor alles wat geen monetaire waarde heeft, zoals vriendschap, vrijgevigheid en Kerstmis. Hij gunt zelfs Bob Cratchit, zijn straatarme klerk, geen vrij op Eerste Kerstdag, maar is bereid hem Kerstavond vrijaf te geven, mits Cratchit de volgende de dag vroeger komt.

Scrooge gaat laat, zoals altijd, naar zijn eenzame huis, maar wanneer hij zijn voordeur wil open doen schrikt hij: zijn deurklopper draagt plotseling het gezicht van zijn zakenpartner

Jacob Marley, die zeven (!) jaar geleden gestorven is. Na enkele andere gebeurtenissen die erop lijken dat het huis bezeten is door een poltergeist verschijnt de geest van Jacob voor Scrooge, om hem te waarschuwen. Jacob is gedoemd een zware, metalen ketting mee te torsen voor zijn gierigheid als straf voor zijn gierigheid, en waarschijnlijk is Scrooge's ketting, die zeven jaar geleden al even lang was als Jacobs, nog vele malen zwaarder. Jacob heeft ook goed nieuws: Scrooge heeft de kans zijn leven te beteren als hij vanavond mee gaat met de andere drie geesten die nog moeten verschijnen.

De eerste geest die verschijnt, klokslag één uur 's nachts, neemt Scrooge mee op een tocht van Kerstfeesten van het verleden, naar enkele vrolijkere tijden, toen Scrooge nog kon genieten van Kerstmis, maar ook naar het moment waarop Scrooge's grote liefde hem verliet omdat hij zijn werk niet kon loslaten, en het moment waarop Scrooge's zus stierf. Zij was de enige persoon die ooit liefde en medeleven voor hem toonde.

De tweede geest laat Scrooge Kerstfeesten van het heden zien: het Kerstfeest van Scrooge's neef, die laat doorschemeren dat hij gelooft dat Scrooge nog best kan veranderen tot een beter persoon, en het Kerstfeest van de familie Cratchit, die een heel mager feest vieren, dat desondanks toch gevuld is met liefde. Ook ziet Scrooge voor het eerst het positief ingestelde zontje van Bob: manke, kleine Tim, die waarschijnlijk aan een nierziekte leed.

De derde geest laat Scrooge een Kerstfeest van de toekomst zien: de familie Cratchit die om de dood van kleine Tim rouwt, de berouwloze reacties van Scrooge's buurtbewoners op de dood van een zeker gierig, hebberig persoon en de grafsteen van Scrooge.

Scrooge wordt wakker in zijn bed en, zich realiserend dat hij zijn lot nog kan veranderen, komt tot inkeer en verandert in een vrijgeveige en sympathieke persoon, de persoon die hij was in zijn jeugd. Hij geeft de Cratchit-familie een rijk feestmaal en belooft de behandeling voor

kleine Tims ziekte te betalen, zo zijn dood verijdelend.

Ook in dit verhaal wordt scherp weergegeven dat *avaritia* niet loont. Sterker nog, in dit verhaal maakt *avaritia* vooral dingen kapot: Scrooge's hebzucht leidt niet tot een gelukkig leven, maar tot een sober, eenzaam leven en een bittere, onaardige levensinstelling. *Avaritia* lijkt letterlijk te verzuren. Scrooge is een rijk man, ja, maar met al zijn geld en zijn harde werken heeft hij alleen maar de liefde van zijn leven weg weten te jagen. Met al zijn geld kan hij zijn zus niet tot leven wekken. Hoe leuk is het om alles te hebben als je niemand hebt met wie je het uit kan geven?

Net als Eugènie is Scrooge eenzaam en is hij beroofd van zijn idealen en net als Eugènie heeft hij niet door hoe hebzuchtig hij eigenlijk is. In tegenstelling tot Eugènie wordt Scrooge geconfronteerd met het lege, eenzame bestaan dat hij tegenwoordig heeft en begrijpt hij uiteindelijk wel wat de echte waarde van

Ebenezer Scrooge

geld is. Hij komt tot inkeer en heeft wel door dat geld minder belangrijk is dan vriendschap, dat het belangrijker is dat men zich herinnert wie je was, in plaats van dat men zich herinnert wat je had.

Wall Street.

Avaritia is een belangrijk thema in de film *Wall Street* (1987), geregisseerd door Oliver Stone. Een jonge aandeelhouder, genaamd Bud Fox, wil wanhopig graag de top bereiken. Hiervoor

neemt hij als voorbeeld Gordon Gekko, een man met een bedrijf dat gespecialiseerd is in vijandige overnames. Bud werkt hard om op Gekko's radar te verschijnen, en nadat hij erachter komt dat Gekko zo succesvol is dankzij illegale doeleinden, begraaft Bud zijn ethische kant en wordt al snel een onderdeel van Gekko's vertrouwelingen.

Bud wordt snel rijk en krijgt daarbij allerlei de bijbehorende voordelen: de auto's, de knappe vrouw en het dure appartement. Zijn ethische kant weet zichzelf uit zijn graf te bevrijden wanneer Gekko's bedrijf het bedrijf van Buds vader wil overnemen. Buds vader runt een kleine vliegtuigmaatschappij en gelooft in de waarden van eerlijkheid en hard werken. Bud besluit wat hij van Gekko geleerd heeft tegen Gekko te gebruiken, en slaagt erin om zijn vaders bedrijf van de ondergang te redden. Bud eindigt zelf in de gevangenis, omdat, in tegenstelling tot Gekko, *zijn* illegale praktijken wel ontdekt worden.

Gekko

Een belangrijk onderdeel van *avaritia* is het idee dat iets willen zonder er hard voor te werken, zonder dat je het rechtmatig verdient, onjuist is. Het is vreemd dat in deze film zowel Bud als Gekko telkens de dans ontspringen als ze *avaritia* misbruiken. Bud wordt pas ontdekt als hij *avaritia* voor een goed doeleinde wil gebruiken, wat tot een heel vreemde moralistische conclusie leidt. De film keurt *avaritia* niet direct goed – origineel was hij bedoeld als een scherpe kritiek op het bedrijfsleven van de jaren '80 – maar indirect kan men heel andere conclusies trekken. *Avaritia* wordt nergens in de film zelf veroordeeld, maar juist verheven tot een redmiddel, een manier om een bedrijf te runnen. Ironisch genoeg werd juist Gekko een populair figuur, vooral in het Amerikaanse kantoorwezen: uiteindelijk verschenen er zelfs armbandjes waarop stond: "Greed is Good".

Bronnen:

- *A Christmas Carol*, geschreven door Charles Dickens.
- *Eugènie Grandet*, geschreven door Honoré de Balzac.
- www.wikipedia.org
- The Internet Movie Database (www.imdb.com)

Luxuria

“Chasitivity... the most unnatural of all the sexual perversions.” –Aldous Huxley.

Luxuria is één van de meest veelbesproken zonden en iedereen heeft wel een mening over wanneer seksueel contact een zonde is of niet. Christelijk gezien is het al de seks die buiten het huwelijk plaatsvindt en alle seks die niet bedoeld is om voort te planten. Met deze rigide definitie van zondige seks is heel veel seks zondig.

De volgende drie voorbeelden van *Luxuria* zijn volgen deze strakke definitie wel, maar gaan een stapje verder en bevatten allemaal elementen van *luxuria* die ook in een atheïstische westerse maatschappij worden afgekeurd: incest, overspel en pedofilie. Het laatste voorbeeld bevat vele elementen van *luxuria* en hoewel de zonden over het algemeen als minder erg worden beschouwd dan de zonden die worden uitgeoefend in de eerste drie, valt deze populaire film toch heel goed in deze categorie te plaatsen, omdat de thema's waarmee hij omgaat veel gebruikelijker zijn dan in de daarvoor beschreven voorbeelden.

Elk voorbeeld, op *Phèdre* na, zorgde voor nieuwe discussies over zedelijkheid en seksualiteit. *Lolita* en *Les Liaisons Dangereuses* waren zeer controversiële werken toen ze voor het eerst gepubliceerd werden. Marie Antoinette moest bijvoorbeeld haar druk van *Les Liaisons Dangereuses* met een witte kaft laten bedekken, zodat niemand de titel of de schrijver van het verhaal lezen kon.

Phèdre.

In *Phèdre*, een toneelstuk geschreven door Jean Racine in 1677, gebaseerd op klassieke tragedies, is *luxuria* de oorzaak van de tragedie. In de afwezigheid van koning Thésée wordt koningin Phèdre verliefd op haar stiefzoon, Hippolyte. Hippolyte is verliefd op Aricie, de dochter van een vijandelijke familie, en is van plan de stad te ontvluchten om van zijn liefde te kunnen vluchten. Phèdre krijgt te horen dat Thésée dood is.

Hippolyte bekent zijn gevoelens aan Aricie, die blijkt dezelfde gevoelens voor hem te hebben. Terug in het kasteel brengt Phèdre Thésée op de hoogte van zijn vaders dood, van het feit dat hij, als enige erfgenaam, de troon moet overnemen, en onder aanmoediging van Oenone, Phèdres vriendin, dat ze verliefd op hem is.

houdt ze haar mond.

Dan blijkt Thésée niet dood: hij is teruggekeerd. Hippolyte wil nu zijn stiefmoeder ontvluchten. Phèdre voelt zich verschrikkelijk, zowel van schuld als schaamte. Oenone is bang dat haar vriendin door Thésée zal worden verjaagd en vertelt Thésée dat Hippolyte Phèdre wilde verleiden. Hippolyte wordt vervolgens verbannen en, in naam van Neptunus, tot de dood vervloekt door zijn vader. Phèdre wil dit onrecht rechtzetten tot ze erachter komt dat Hippolyte van Aricie houdt: verblindt door jaloezie

Phèdre

Later, maar toch te laat, bekent Phèdre alles aan haar man. Vervolgens stort ze in: ze heeft zichzelf vergiftigd. Thésée haast

zich om zijn zoon te vinden, maar het is al te laat: hij is dood. Phèdre sterft kort daarna. Thésée adopteert Aricie uit eerbied voor zijn zoon en uit schuldgevoel voor zijn woede. Hoewel *invidia* en *ira* naast *luxuria* het tragische einde waarborgen, zou er een heel ander verhaal ontstaan zijn als Phèdre niet had toegeven aan haar gevoel van *luxuria* en aan haar stiefzoon haar incestueuze gevoelens had bekend. In zekere zin staat Hippolyte ook voor *luxuria*, omdat hij daaraan toegeeft als hij zijn gevoelens bekend voor de dochter van een rivaliserende familie: hij pleegt daarmee verraad. Toch is het vooral Phèdre waarin de zonde het duidelijkst naar voren komt: ze weet dat haar liefde voor haar stiefzoon niet acceptabel is en toch laat ze haarzelf overhalen om die liefde met Hippolyte te delen.

Les Liaisons Dangereuses.

Merteuil & Valmont

In de al drie keer verfilmde briefroman *Les Liaisons Dangereuses*, geschreven door Pierre Choderlos de Laclos, gepubliceerd in 1792, speelt *luxuria* een hoofdrol: seks wordt niet gebruikt als een manier om voort te planten of liefde te uiten, maar als een manipulatief wapen.

Vicomte de Valmont wil de getrouwde en deugdelijke Madame de Tourvel verleiden. De Marquise de Merteuil is vastbesloten de jonge Cécile de Volanges het slechte pad op te krijgen: Cécile is door haar moeder uit een klooster gehaald om met een ex van Merteuil te trouwen, maar Cécile wordt verliefd op de Chevalier Danceny. Merteuil en Valmont

besluiten dat ze zullen doen alsof ze de twee geheime geliefden zullen helpen.

Merteuil belooft Valmont dat zij de nacht met hem zal doorbrengen als hij erin slaagt hetzelfde voor elkaar te krijgen bij Madame de Tourvel. Valmont heeft weinig succes bij Madame de Tourvel: het blijkt dat Cécile's moeder Madame de Tourvel gewaarschuwd heeft voor Valmont. Valmont, zijn wrok koesterend, verleidt Cécile voor Merteuil. Ondertussen doet Merteuil hetzelfde bij Danceny.

Als Valmont er eindelijk in slaagt Madame de Tourvels mening te veranderen en haar te verleiden, is hij verliefd op haar geworden. Jaloers zet Merteuil alles op alles en zorgt ze ervoor dat Valmont weer met Madame de Tourvel breekt. Vervolgens komt Merteuil haar belofte niet na en verklaren Valmont en Merteuil elkaar de oorlog. Valmont zorgt ervoor dat Danceny Cécile kiest en Merteuil verlaat; Merteuil vertelt Danceny dat Valmont Cécile verleidt heeft.

In het daaropvolgende duel raakt Valmont dodelijk verwond, maar hij slaagt erin zich te verzoenen met Danceny en door middel van Merteuils brieven Merteuils ware aard te laten zien. Danceny brengt deze brieven in de openbaarheid en, haar reputatie geruïneerd, Merteuil verlaat het land. Madame de Tourvel sterft aan een zware griep als ze van Valmonts dood hoort en Cécile keert terug naar het klooster.

Luxuria is hier in alle opzichten de boosdoener. Zowel Merteuil als Valmont geven toe aan hun *luxuria* wanneer ze hun respectievelijke slachtoffers verleiden – hetzelfde geldt overigens ook voor de slachtoffers, die zich door de twee laten verleiden. Initieel wordt Merteuils *luxuria* gedreven door lust en *invidia*, maar later verandert haar drijfveer, en gebruikt ze haar *luxuria* als wapen tegen haar bondgenoot uit *ira* en *invidia*. Hetzelfde geldt voor Valmont: net als Merteuil zijn zijn bedoelingen aan het begin helemaal niet zuiver. Hoewel hij

daadwerkelijk wel verliefd wordt op Madame de Tourvel, veranderd de aard van zijn zondigen niet: hij pleegt overspel, of dat nou uit lust of liefde is.

Lolita*.

In *Lolita*, een roman geschreven door Vladimir Nabokov, gepubliceerd in 1955, staat de liefde van een oudere man tussen een jonger meisje centraal, alleen heeft dit meisje de puberteit nog niet bereikt.

Humbert Humbert, een geëmigreerde Europeaan, huurt een kamer bij Charlotte Haze nadat hij haar jonge dochter Dolores (ook wel Lo, of Lolita) in de tuin ziet liggen zonnebaden. Hij raakt verliefd op haar, en wint de affecties van Charlotte om maar zo dicht bij Lolita te kunnen blijven. Humbert en Charlotte trouwen.

Charlotte komt achter Humberts liefde voor haar 12-jarige dochter als zij zijn dagboek leest, en, haar weezin gewekt, maakt een plan om met haar dochter te vluchten. Ze wordt aangereden door een auto als ze drie brieven wil gaan posten die haar zaken in orde zouden moeten maken voor haar vlucht. Charlotte sterft.

Humbert reist door de VS met Lolita, slapend in motels. Hij weet Lolita zo te manipuleren dat ze een sexuele relatie met hem begint, totdat Lolita wordt geschaakt door Clare Quilty, een andere pedofiel. Humbert krijgt een 'normale' liefdesrelatie met Rita, een alcoholiste, totdat Lolita hem op haar zeventiende om geld vraagt. Humbert zoekt haar op en vindt haar getrouwd en zwanger. Ze is niet getrouwd met Quilty, en Humbert biedt haar 4.000 dollar aan, in ruil voor de naam van de man die haar al die jaren geleden meegenomen heeft. Ook beseft hij dat hij verliefd op haar is, ook al is ze geen twaalf meer. Ze geeft de naam van de man, maar beantwoordt Humberts liefde niet. Humbert vertrekt, vindt Quilty, vermoord hem en draait de gevangenis in, waar hij sterft.

Luxuria is de drijfveer achter alle acties van Humbert die ervoor zorgen dat hij Lolita kan verleiden: hij trouwt met een vrouw van wie hij niet houdt om haar dochter in bed te krijgen. Normaal zou dat al een verderfelijke reden zijn, maar het feit dat Lolita twaalf is maakt Humbert nog net een graadje weezinwekkender. De vraag is of Lolita zich ook schuldig maakt aan *luxuria*: ik vind zelf dat ze als twaalfjarige weinig kan weerstand kan bieden aan een manipulatieve volwassene, hoezeer ze zich ook als een verleidster. Een andere vraag is of Humberts liefde voor de (meer) volwassen Lolita niet meer zondig is. Waarschijnlijk is deze liefde minder zondig, maar dit neemt niet weg dat Humberts initiële zondigheid minder erg is.

American Beauty.

In *American Beauty*, geregisseerd door Sam Mendes, geschreven door Alan Ball, uitgegeven in 1999, staan twee schijnbaar normale Amerikaanse families centraal: de familie Burnham en de familie Fitts. In de film lopen verschillende thema's door elkaar heen, maar thema's die zich groeperen rond *luxuria* lijken toch de overhand te hebben.

Het familieleven van Lester Burnham is een zootje: zijn ambitieuze vrouw Carolyn gelooft dat carrière voor alles gaat; zijn vervreemde tienerdochter Jane heeft een relatie met de nog vreemdere buurjongen, Ricky Fitts. Het gezin praat weinig, en alle gesprekken blijven oppervlakkig. Het hoogtepunt van Lesters dag is wanneer hij 's ochtends in de douche masturbeert.

Lester valt voor een vriendin van zijn dochter, Angela Hayes, een minderjarige met modellenaspiraties en filosofie dat er niks erger is dan normaal zijn en hij begint zijn leven te veranderen: hij neemt een baan met "zo weinig verantwoordelijkheid als mogelijk," in een fastfood-restaurant bemant hij de grill, hij raakt aan de marihuana (met Ricky als zijn dealer),

* De reden dat Lolita geen bijpassend plaatje heeft is het feit dat de term Lolita tegenwoordig ook gebruikt wordt in de kinderpornografie. Zoekmachines branden hun vingers hier niet meer aan.

hij neemt een nieuwe auto en hij begint met trainen. Zijn vrouw begint een heftige affaire met een concurrent. Jane beraamt samen met Ricky plannen om dit leven te ontvluchten.

Door een samenloop van omstandigheden denkt de vader van Ricky, de homofobische Colonel Frank Fitts, dat Ricky een relatie heeft met Lester, en Ricky grijpt zijn 'coming-out' als reden aan om van huis weg te lopen. Als Lester achter het vreemdgaan van zijn vrouw komt, reageert hij nogal onverstoord, maar de minnaar van Carolyn kapt de relatie met haar af: Carolyn is gebroken.

Ricky en Jane willen naar New York vertrekken. Angela probeert haar vriendin tegen te houden, en Ricky weet haar tegen te houden door te zeggen dat juist Angela de normale en de lelijke van het stel is. Angela gaat weg uit de kamer, en barst in tranen uit op de trap.

Ondertussen troost Lester Frank over het weglopen van zijn zoon, maar als Frank hem zoent, trekt Lester zich terug en zegt hij dat Frank zijn bedoelingen verkeerd heeft begrepen. Lester loopt weg, komt Angela tegen, en troost haar. Bijna gaat hij naar bed met haar, maar als hij doorheeft dat zij nog maagd is, stopt hij. Als zij de badkamer in gaat om haar make-up goed te doen, wordt Lester neergeschoten door Frank.

Jane, in een fantasie van Lester

Luxuria lijkt in dit verhaal het thema te zijn dat de gebeurtenissen aan elkaar bindt, hoewel het zelf ook voor de nodige problemen zorgt. Er zijn drie personages die vreemd gaan of met het idee rondlopen: Carolyn, Frank en Lester. Frank is daarbij ook nog homoseksueel, wat christelijk gezien ook een zonde is. Maar, als we het christelijk beschouwen vallen ook Angela, Ricky en Jane in die categorie, die alledrie het begrip "geen seks voor het huwelijk" niet lijken te kennen. Maar, als we de Bijbel mogen geloven, is zelfs Lesters onanie een zonde. Feit blijft dat de mensen in de film meegesleept worden door hun *luxuria* en zich overgeven aan overspel, of dat nou met een man of een vrouw is, wat verstrekkende gevolgen voor alle personages heeft.

Opvallend is trouwens het feit dat het openlijk homoseksuele koppel dat ook in de straat woont, het enige gezin lijkt dat gelukkig is.

Bronnen:

- *Les Liaisons Dangereuses*, door Pierre Choderlos de Laclos.
- *American Beauty*, geregisseerd door Sam Mendes.
- *Lolita*, door Vladimir Nakobov.
- www.wikipedia.org

Invidia

“Jaloezie is duizend maal erger dan honger, want het is de vraatzucht van de ziel.” –Miguel de Unamuno.

Invidia is een redelijk eenzijdige zonde: simpelweg verlangen wat een ander heeft. Maar wat anderen hebben kan zo talrijk zijn, terwijl wat jij kan hebben zo weinig kan lijken. Op momenten waarin je innerlijke *invidia* de overhand krijgt, kan het heel aantrekkelijk, zelfs rechtvaardig lijken, om toe te eigenen wat jij eigenlijk net zoveel verdient als die ander. En als het niet iets is wat je zomaar kan afpakken, is misschien maar beter als het maar helemaal vernietigd wordt, zodat niemand het meer kan hebben. Het gaat niet om wat jij hebt, maar het gaat om wat zij hebben en jij niet.

De vier voorbeelden van *invidia* hebben alle vier zo hun eigen reden om te begeren wat ze niet hebben en om datgene wat ze begeren te grijpen of uit te schakelen. De drijfveer van de één is liefde, die van de ander is *superbia*, die van de volgende is onverdunde ijdelheid en die van de laatste is een eeuwig gevoel van verveling, een gevoel dat ze zichzelf tekort gedaan heeft. De één haalt de overwinning, de ander lijdt een bitter verlies en in één bepaald voorbeeld lijden de twee tegenpartijen tegelijkertijd aan een gedeeld gevoel van *invidia*. Wat dan ook de omstandigheden, wat dan ook de reden, het feit blijft dat alle personages niet tevreden zullen zijn tot ze hebben wat de ander heeft.

De boze stiefmoeder.

Sneeuwwitje is een eeuwenoud sprookje over een jong prinsesje en haar boze stiefmoeder, die een magische spiegel bezit die alleen de waarheid kan spreken. Elke dag weer vraagt de stiefmoeder aan haar spiegel-tje-aan-de-wand wie de mooiste van het land is, en zij ontsteekt in een jaloerse woede als het antwoord niet het gebruikelijke “U” is, maar Sneeuwwitje, haar stiefdochter, haar plek heeft overgenomen. Natuurlijk moet die concurrentie uitgeschakeld worden.

behulp van

*Disney's uitvoering van
de boze stiefmoeder*

Uit opdracht van de stiefmoeder brengt een jager Sneeuwwitje naar het bos om haar daar te doden. Uit medelijden laat hij haar gaan, bijna zeker wetend dat ze toch wel zal sterven in het woud. Het verhaal gaat anders: Sneeuwwitje zoekt heil in een klein huisje en gaat bij zeven dwergen wonen. De spiegel verandert zijn antwoord niet en zodoende komt de stiefmoeder erachter dat Sneeuwwitje nog leeft. Na twee onsuccesvolle pogingen haar stiefdochter te doden, met

betoverde korsetveters en een giftige kam, slaagt de stiefmoeder erin om Sneeuwwitje in een diepe, magische slaap te brengen met behulp van een

vergiftigde appel en is zij weer de mooiste van het land.

Een Prins gooit roet in het eten, als hij de glazen kist vindt waarin de dwergen Sneeuwwitje hebben gestopt als laatste eerbetoon. De Prins is betoverd door haar schoonheid, en wil haar meenemen. Terwijl hij en de dwergen de kist verplaatsen, schiet het stuk appel uit Sneeuwwitjes keel en wordt ze wakker. De spiegel vertelt dat de stiefmoeder niet meer de mooiste van het land is, maar ditmaal een andere koningin. Onwetend dat deze nieuwe koningin haar eigen stiefdochter is, verschijnt de jaloerse koningin op Sneeuwwitjes bruiloft, waar ze doorkrijgt wie de bruid is. Ze wordt gedwongen te dansen in hete, ijzeren schoenen tot ze er dood bij neervalt.

Invidia en *superbia* gaan hand in hand met de koningin: haar ijdelheid zorgt ervoor dat ze de mooiste wil zijn, maar *invidia* zorgt ervoor dat ze de schoonste in het land wil vernietigen, mits ze dat zelf niet is. Ze rust niet tot Sneeuwwitje uitgeschakeld is, en als er een nieuwe rivale opduikt, gaat de boze stiefmoeder er gelijk achteraan, in een poging haar positie als de mooiste van het land te bewaren.

Salieri.

In de film *Amadeus*, gemaakt in 1984, geregisseerd door Miloš Forman en met de verhaallijn een aanpassing van Peter Shaffers gelijknamige toneelstuk, wordt de rol van *invidia* vertolkt door Antonio Salieri. Aan het begin van het verhaal is Salieri onder de indruk van Mozart, een componist die hij nog nooit heeft ontmoet. Maar zodra hij Mozart in levende lijve ontmoet, verdwijnt die bewondering: Mozarts luide, onvolwassen en vulgaire persoonlijkheid past niet bij zijn lichte, gracieuze muziek. Salieri kan zich niet geloven dat God niet *hem*, de vrome Katholiek, maar Mozart voor zo een gave zou kiezen. Salieri keert zich van God af en zweert dat hij eer alles aan zal doen om Mozart te vernietigen.

Salieri

Salieri doet alsof hij een vriend is van Mozart, terwijl hij ondertussen elke mogelijkheid benut om Mozarts reputatie achter zijn rug om te schaden. Salieri zorgt ervoor dat de adel Mozarts stukken niet waardeert en dat Mozarts opera's zo snel mogelijk worden stopgezet. Uiteindelijk bedenkt hij de ultieme wraak: hij laat Mozart een requiem componeren, en zodra die klaar is, zal Salieri Mozart vermoorden en alle eer voor het requiem opeisen. Hij zal zelfs het requiem op Mozarts begrafenis spelen. Salieri vermomt zich en geeft Mozart de opdracht voor het requiem, terwijl Mozart *der Zauberflöte* componeert. Tijdens de eerste voorstelling van zijn *Zauberflöte* wordt Mozart ziek en Salieri neemt hem mee naar huis. Als het geld van de voorstelling naar Mozarts huis wordt gebracht neemt Salieri die aan, en zegt tegen Mozart dat het geld komt van de man die de opdracht heeft gegeven tot het requiem, en dat er meer komt als Mozart het stuk snel afmaakt. Mozart, te ziek om te schrijven, laat Salieri het stuk voor hem opschrijven, en Salieri raakt heel langzaam toch onder de indruk van Salieri's genie. Mozart dankt Salieri voor zijn hulp, en Salieri geeft eerlijk toe dat Mozart de grootste componist is die hij kent.

De volgende dag is Mozart dood en zijn requiem onafgemaakt.

In de vorige twee voorbeelden is *invidia* de drijvende factor voor de twee antagonist. Zowel de stiefmoeder als Salieri worden gedreven door hun onoverkoombare jaloezie. Beiden zijn ze jaloers op aspecten van de protagonisten waar de protagonisten helemaal niets kunnen doen, en kunnen ze zichzelf daar niet overheen zetten. Salieri is wel een menselijker personage dan de stiefmoeder: uiteindelijk erkent Salieri Mozart toch als een mens en als een betere componist dan hij.

De Duke vs. Christian.

In de recentere film *Moulin Rouge!*, geregisseerd door Baz Luhrmann in 2001, spelen twee driehoeksverhoudingen de hoofdrol, een constructie die altijd gepaard gaat met *invidia*. De *Moulin Rouge* is een bordeel annex danstent dat graag een gerenommeerd theater wil worden. Om deze reden moet Satine, de beroemdste prostitué van de *Moulin Rouge*, de nacht doorbrengen met de Duke om zo een geldschietter binnen te halen. Na een reeks van toevallige gebeurtenissen komt, in plaats van de Duke, de arme schrijver Christian Satines kamer binnen. Het onvermijdelijke gebeurt: de twee worden verliefd. De Duke weet niks van deze relatie, en wordt de geldschietter van het stuk *Spectacular Spectacular!* Satine houdt de Duke aan het lijntje, terwijl de relatie tussen haar en Christian dieper wordt. *Spectacular*

Spectacular! Volgt dezelfde verhaallijn, maar speelt zich af in India, met in de hoofdrol een arme sitarspeler, een courtisane en een maharadja. Uiteindelijk leven de courtisane en de sitarspeler nog lang en gelukkig.

Satine & de Duke

De Duke komt toch achter de relatie tussen de actrice en de schrijfster, en dreigt hij zijn geld terug te trekken als de relatie niet stopt. Hij eist ook dat de verhaallijn van het toneelstuk veranderd wordt: de courtisane moet voor de maharadja kiezen. Ondertussen komt Satine er zelf achter dat ze aan tering lijdt, en een gelukkige toekomst haar toch niet beschoren is. Ze kapt haar relatie met Christian af. De verhaallijnen vermengen zich bij de première van *Spectacular Spectacular!* Op het moment dat de courtisane voor de maharadja kiest, komt Christian de zaal binnen gestormd.

Na een confrontatie met Satine kiest zij uiteindelijk toch voor hem: de courtisane wordt herenigd met de sitarspeler. De Duke wordt uitgeschakeld als hij, in een laatste wanhoopsdaad, het paar wil neerschieten.

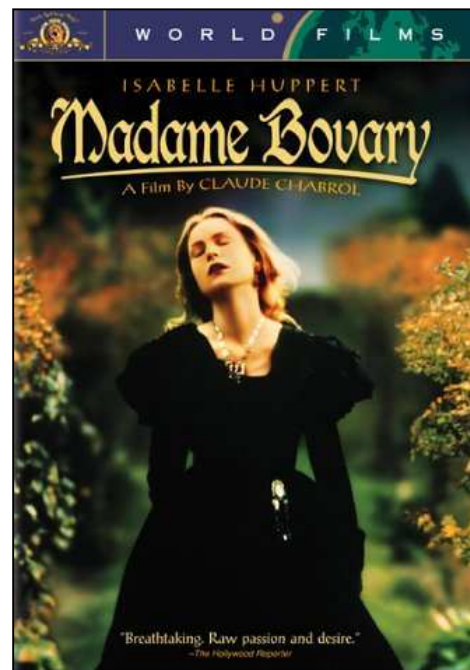
Satine sterft aan haar ziekte als de gordijnen gesloten zijn.

Invidia vindt in dit verhaal niet alleen een uitlaatklep in de Duke, maar ook in Christian. Allebei zijn ze jaloers op elkaar: de Duke op Christian omdat Satine echt van hem houdt en Christian op de Duke omdat de Duke logischerwijs een veel aantrekkelijker keuze is voor Satine. In tegenstelling tot de Duke laat Christian de keuze aan Satine, terwijl de Duke zijn toevlucht neemt tot omkoping en geweld.

Emma Bovary.

Emma, de hoofdrolspeelster in de realistische roman *Madame Bovary*, geschreven door Gustave Flaubert in 1857, is gevuld met een verlangen naar luxe en romantiek, een verlangen dat wordt aangewakkerd door het lezen van populaire romans. Ze trouwt met een dokter, Charles, maar hij is saai en klunzig, en vervult haar verlangen niet. Emma raakt zwanger en krijgt een dochter. Haar leven is nu eigenlijk over, vindt ze zelf. Charles snapt de verlangens van zijn vrouw niet, en besluit dat zij een verandering van lucht nodig heeft: zij verhuizen van ene saaie dorpje naar het andere saaie dorpje. Daar ontmoet Emma Léon, een student rechten, en begint met hem te flirten, haar verlangen naar romantiek nog lang niet vervuld, haar illusie dat ze kan hebben wat haar heldinnen hebben haar nog niet ontnomen.

Léon vertrekt naar Parijs voor zijn student. Emma vindt een minnaar in Rodolphe, een landgoedbezitter. Ze denkt haar eigen romance te kunnen hebben en maakt een plan om samen met Rodolphe weg te rennen. Rodolphe houdt echter niet van haar en verandert van gedachten een avond voordat het plan zou worden uitgevoerd. Emma blijft gevangen in een leven dat haar geen voldoening schenkt.

Madame Bovary

Emma komt Léon weer tegen in Rouen en begint een affaire met hem. Ze bezoekt hem elke week, terwijl Charles denkt dat ze pianolessen neemt. Ondertussen steekt Emma zich ook diep in de schulden om zich in prachtige kleding te kunnen hullen. Mensen beginnen haar vreemdgaan te vermoeden, en uiteindelijk ziet ze zelfmoord als haar enige optie: ze slikt arsenicum en sterft een pijnlijke dood.

Charles is verpletterd door haar dood en krijgt nog eens een extra klap als hij Rodolpho's brieven aan Emma vindt. Hij sterft snel daarna en hun dochter wordt een wees.

Emma geeft toe aan haar gevoelens van *invidia*: ze is nimmer tevreden met het leven wat ze heeft, maar streeft ernaar een perfect leven te bereiken, zoals 'mensen in boeken dat hebben'. Niemand blijkt Emma te kunnen geven wat ze nodig heeft, en langzaam brengt ze zichzelf naar de rand van de ondergang.

Bronnen:

- *Verzamelde Sprookjes van de Gebroeders Grimm*.
- *Amadeus*, geregisseerd door Miloš Forman.
- *Moulin Rouge!*, geregisseerd door Baz Luhrmann.
- *Madame Bovary*, door Gustave Flaubert.
- www.wikipedia.org.

Gula

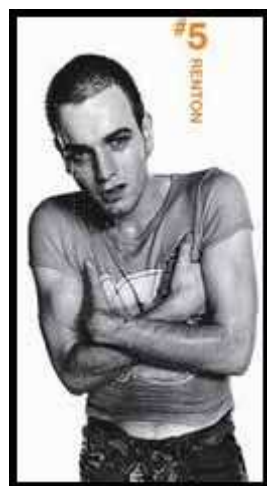
“Anything good in life is either illegal, immoral or fattening.” –Murphy’s Law.

Bij wijze van uitzondering bevat dit hoofdstuk slechts drie voorbeelden van de hoofdzonde in kwestie, simpelweg omdat *gula* een minder populaire zonde is voor alles met een verhaallijn en beter past in informatieve boeken en zelfhulpfolders. Met *gula* benadeel je over het algemeen alleen maar jezelf, hoewel hier ook hetzelfde opgaat als bij *avaritia*: waarvan jij meer hebt, heeft een ander minder van. In tegenstelling tot *avaritia* is *gula* een zonde die niet voor bijster veel verhaallijnen zorgt: een egoïstisch, hebzuchtig personage is interessanter dan een egoïstisch, vraatzuchtig personage.

De drie hier opvolgende voorbeelden gaan alledrie op een ander aspect van *gula* in, maar aangezien *gula* een redelijk eenzijdige zonde is, zijn de verschillen vooral oppervlakkig. De volgende voorbeelden zijn confronterend en bevatten tal van waarschuwingen, bedoeld of niet. Het zijn drie verschillende gezichten van *gula*: de alcoholist, de vraatzuchtige en de drugsverslaafde.

Trainspotting.

Trainspotting is een roman, geschreven door Irvine Welsh, gepubliceerd in 1993. De roman zelf is geen doorlopend verhaal, maar kan meer gezien worden als een verzameling losse verhalen. Toch loopt er een rode draad door het verhaal heen en is geen van de hoofdstukken totaal alleenstaand ten opzichte van de rest van het verhaal. De verhalen centreren rond een groepje vrienden, waarvan de meeste aan een heroïne verslaving lijden en wonen in Leith en Edinburgh, Schotland. Hoewel er weinig echte verhaallijn in de roman zit, is een terugkerend thema de verslaving van Mark Renton, die keer op keer probeert van de heroïne af te komen en toch elke keer weer heroïne gebruikt: in sommige hoofdstukken beschrijft hij zelfs zijn high, of verschijnt hij high op sollicitatiegesprekken.

Renton

Aan het begin van het boek probeert Renton van de drugs af te komen door een lege kamer te gebruiken, enkel gevuld met dingen die hij nodig heeft als hij van zijn high afkomt. Maar als hij ontwenningsverschijnselen krijgt, besluit hij toch nog een fix te nemen, om zijn afkicken gemakkelijker te laten verlopen.

Later stelen hij en een vriend boeken, en vluchten zij naar Londen met de trein om zich daar gedeisd te houden. Wederom probeert Renton van zijn verslaving af te komen: in plaats daarvan pikt hij een meisje op en heeft hij seks met haar. Zij blijkt later veertien te zijn. Renton en zijn vriend worden opgepakt, maar Renton komt onder gevangenisstraf uit vanwege zijn pogingen om af te kicken.

Het blijft bij pogingen: teruggekeerd in zijn ouderlijk huis raakt Renton weer aan de heroïne en hij verschijnt zelfs high op de begrafenis van zijn broer Billy, waar hij uiteindelijk seks heeft met de zwangere vriendin van zijn dode broer. Zo blijft de cirkel maar doorgaan, totdat Renton en vijf vrienden naar Londen gaan om daar een concert van the

Pogues te zien en daar een simpel dealerklusje te doen. Renton verraadt uiteindelijk zijn vrienden door er met het geld vandoor te gaan naar Amsterdam.

Gula is de drijvende factor voor Renton: hij probeert of van zijn verslaving af te komen, of hij geeft eraan toe, zodat zijn leven draait om zijn verslaving. Hij krijgt het niet voor elkaar om zijn slechte, dwangmatige patroon te verslaan op eigen kracht, maar weigert ook hulp van buitenaf. Hij blijft in een jojo-effect van *gula* hangen, lijkt het wel, totdat hij uiteindelijk naar Amsterdam vlucht. Of hij zijn *gula* overwint of niet blijft onduidelijk.

Ben Anderson

Leaving Las Vegas is een film, gemaakt in 1995 en geregisseerd door Mike Figgis, gebaseerd op het autobiografische werk van John O'Brien. De film vertelt het verhaal van Ben Sanderson, een alcoholistische Hollywood scenarist, die geleidelijk alles verliest door zijn overmatige drankconsumptie. Als hij uiteindelijk ook zijn familie en baan verliest, besluit hij zich van al zijn bezittingen te ontdoen en zelfmoord te plegen door zichzelf letterlijk dood te drinken in Las Vegas. Maar in Las Vegas ontmoet hij Sera, een prostitué.

Een vriendschap ontwikkelt zich tussen de twee, een wederzijds begrip. Een begrip dat niet diepgaand genoeg is om toch voor problemen tussen de twee te zorgen. Het duo heeft elkaar beloofd dat Sera nooit aan Ben zal vragen om te stoppen met drinken, maar Ben mag Sera's beroep niet bekritisieren. Dit zorgt ervoor dat ze in een patstelling terecht komen waarin ze allebei gefrustreerd raken van het gedrag van de ander. Uiteindelijk smeekt Sera Ben een dokter te bezoeken; Ben reageert in woede, vertrekt en slaapt prompt met een andere vrouw. Sera gooit hem het huis uit. Sera wordt weer een actieve prostitué, maar wordt later verkracht en in elkaar geslagen door drie tieners. Als ze uit het ziekenhuis komt, en vervolgens haar huis uit wordt gezet, ontvangt ze een telefoontje van Ben, die op zijn

Ben & Sera

sterfbed ligt. Ze gaat naar hem toe, en de twee bedrijven de liefde voordat Ben sterft. Ben is verslaafd en weigert een oplossing te zoeken voor zijn drankprobleem. Hij geeft er niet om dat hij per dag 300 Dollar uitgeeft aan drank en is er zelfs trots op dat hij een fles drank in minder dan vijftien seconden leeg kan drinken. Ook hij is in een vicieuze cirkel van *gula* geraakt: hij drinkt om zijn problemen te vergeten, maar met zijn drinken krijgt hij alleen grotere problemen, waardoor hij nog meer gaat drinken. Hij slaagt er niet in om zijn verslaving op te geven, en geeft zich in plaats daarvan aan zijn verslaving over. De film volgt vooral het laatste stadium van zijn vergevorderde alcoholisme en laat vooral de effecten zien van bovenmatig alcoholgebruik en waarschuwt de toeschouwer hier vooral voor. De film keurt de *gula* van Ben zeker niet goed en wil vooral laten zien hoe gestoord je kan worden van deze vorm van *gula*.

Super Size Me.

Super Size Me is een documentaire uit 2004, die zowel gemaakt en geregisseerd is door Morgan Spurlock, en waarin hij ook de hoofdrol speelt. Morgan doet een experiment, waarin hij voor 30 dagen alleen bij het fastfood-restaurant McDonald's zal eten. De regels voor het experiment zijn als volgt:

- Morgan moet drie McDonald's maaltijden per dag eten.
- Hij moet elk product op het McDonald's menu minstens één keer proberen.
- Hij mag niets kopen wat niet op het menu staat. (Een flesje water staat op het menu; aspirine niet.)
- Hij moet zijn maaltijd "super sizen" wanneer deze optie hem verbaal wordt aangeboden (en alleen dan).

Morgan, 33, was gezond en dun en woog aan het begin van de film 84,1 kilogram met een lengte van 1.88 meter. Alledrie de doktoren die hem observeren tijdens het experiment vinden

hem “fysiek bovengemiddeld”. Alledrie voorspellen ze dat het experiment ongunstige effecten op zijn lichaam zal hebben, maar dat er weinig drastischs zal gebeuren. Na 30-daagse experiment is hij 11,1 kilogram aangekomen, oftewel zijn lichaamsmassa is met 13% toegenomen. Bijverschijnselen van het eten zijn hevige stemmingswisselingen, zoals plotseling opkomende gevoelens van depressiviteit en lethargie, stoornissen op het seksuele vlak en een afname van zijn gezondheid, zijn lever wordt op een bijna rampzalige manier aangetast. Desondanks de zorgen van zijn dokters, vrienden en familie haalt Morgan zijn doel en haalt hij het experiment. In totaal heeft hij zijn maaltijden ‘slechts’ negen keer gesupersized. Het kost hem vijf maanden om weer op zijn oude gewicht te komen.

Super Size Me

Deze documentaire is een rechtstreekse aanval op de *gula* van de hedendaagse mens, die makkelijk wordt opgelopen in een fastfood-restaurant. De regels van het experiment zijn heel specifiek, maar de waarschuwing is in principe toe te passen op de gehele Westerse samenleving: men eet te veel en men eet te ongezond. Aangezien deze documentaire een van de nieuwste films is uit een lange reeks campagnes, folders en reclames die ons waarschuwen voor de gevolgen van overgewicht.

Neem daarbij andere uitingen van *gula* – overmatig drankgebruik en drugsgebruik – en je kan concluderen dat *gula* op dit moment een *hot topic* hoofdzonde is.

Bronnen:

- *Trainspotting*, geschreven door Irvine Welsh.
- *Leaving Las Vegas*, geregisseerd door Mike Figgis.
- *Super Size Me*, geregisseerd door Morgan Spurlock.
- www.wikipedia.org
- www.imdb.com

Afbeeldingsbronnen:

- *Renton*: promotieafbeelding voor de film *Trainspotting*, met Ewan McGregor als Renton. (<http://www.dvdpascher.net/news1/news3329.php>)
- *Ben & Sera*: shot uit de film, met Nicholas Cage als Ben en Elisabeth Shue als Sera. (<http://www.taktlooser.de/Movie/Leaving.htm>)
- *Super Size Me*: promotiemateriaal voor de documentaire, met Morgan Spurlock. (<http://www.centenary.edu/life/film/>)

Ira

“Anger blows out the lamp of the mind.” –Robert Green Ingersoll.

Ira is een veelzijdige, veelbesproken en veelbeschreven zonde, die twee krachtige emoties onder zijn hoede heeft: haat en woede. *Ira* is wat dat betreft een redelijk passieve zonde: geweld en haat staan zeer zelden op zichzelf, maar komen vaak voort uit passie, angst of één van de andere hoofdzondes, zoals *invidia* of *avaritia*.

Wat volgen zijn voorbeelden van verhalen die draaien rond haat, woede en wrok. Het eerste voorbeeld bevat alledrie deze elementen, maar wordt vooral gedreven door haat, een tegenhanger voor zijn belangrijkste thema: liefde. In twee andere voorbeelden wordt *ira* wederom gedreven door liefde en haat: in de één handelt een vrouw uit liefde voor haar man en uit haat voor haar rivaal, in de ander handelt een vrouw uit een bizarre vorm van liefde voor haar kind en uit haar haat voor haar bijna-moordenaars. Het overgebleven voorbeeld is een vreemde eend in de bijt: het is een personage dat louter uit haat handelt, in een poging zijn gram te halen bij een wezen dat veel minder intelligent is dan hij en het toch telkens van hem wint. Ieder van deze personages die uit *ira* handelen is op zoek naar zijn of haar eigen vorm van gerechtigheid: een vorm van gerechtigheid die vaak niet helemaal strookt met de wet.

De Capulets vs. De Montagues.

Filmposter voor
Romeo + Juliet

Zelfs in het meest beroemde liefdesverhaal van de Westerse wereld speelt *ira* een grote rol. *Romeo en Julia*, geschreven door William Shakespeare in 1562. In Verona zijn de familie Montague en de familie Capulet al eeuwenlang verwikkeld in een vete, die voor veel geweld en haat zorgt tussen de twee rijke families. De reden voor deze vete wordt niet in het toneelstuk genoemd, en het enige wat je als toeschouwer weet is dat er eenvoudigweg een vete is.

Waarschijnlijk weten de families zelf niet meer wat de reden is, en toch weigeren ze om zich over hun *ira* heen te zetten en het goed te maken.

Tragisch genoeg worden Romeo, de zoon van de Montagues, en Julia, de dochter van de Capulets, verliefd op elkaar en trouwen ze buiten het weten van beide families om, in de hoop dat hun verbintenis de familieveten kan oplossen. Jammer genoeg confronteert

Tybalt, Julia's neef, later Romeo in de hoop een gevecht uit te lokken. Aangezien Tybalt nu Romeo's familie is, negeert Romeo hem. Mercutio, Romeo's vriend, verdedigt Romeo's eer in plaats van Romeo zelf en wordt vermoord in het daaropvolgende gevecht. Woedend vermoord Romeo Tybalt vervolgens. Romeo wordt verbannen uit Verona.

Julia wordt intussen uitgehuwelijkt en met behulp van de geestelijke die Romeo en Julia in het geheim heeft getrouwd doet ze alsof ze sterft om onder het huwelijk uit te komen. Romeo krijgt wel te horen dat Julia is gestorven, maar ontvangt niet de boodschap dat het een schijndood is. Hij haast zich terug naar Verona, ontdekt een 'dode' Julia en pleegt zelfmoord door middel van een gif. Julia wordt wakker uit haar schijndood, ontdekt een dode Romeo naast haar, en steekt zichzelf uit wanhoop neer.

Haat en liefde zijn de drijvende factoren in deze tragedie: een eeuwenoude haat tussen twee families en een liefde tussen twee kinderen uit deze families laten de gemoederen in Verona hoog oplopen. Behalve deze oude haat draagt ook een ander personage zeer duidelijk *ira* uit: Tybalt wordt vaak beschreven als heetgebakerd, en heeft weinig controle over zijn emoties,

inclusief woede. Hij is dan ook degene die er in slaagt om de patstelling, gecreëerd door de prins van Verona om de ruzie tussen de familie tot bedaren te brengen, te doorbreken.

Kapitein Ahab.

Een ander verhaal dat puur om *ira* draait is *Moby-Dick*, een Amerikaanse symbolische roman, geschreven door Herman Melville; gepubliceerd in 1853. De *Pequod*, een walvisvaarder met een kleine bezetting, waaronder een voormalig schoolmeester genaamd Ishmael. Hoewel de walvisvaarder het niet zal nalaten om een voorbijgaande walvis te vangen, is het de kapitein, genaamd Ahab, vooral te doen om het vangen van de witte walvis Moby Dick.

Moby Dick heeft Ahabs been afgebeten in een eerdere jacht, en Ahab wil het beest om deze reden vangen en doden. Starbucks, de eerste stuurman, is tegen deze wilde jacht op Moby Dick: hij ziet geen heil in het uitvoeren van wraak op een dier dat niet de capaciteit heeft om deze menselijke emotie te bevatten. In deze lange reis ondervraagt Ahab verschillende walvisvaarderkapiteins over Moby Dicks locatie en telkens wordt hem afgeraden om vooral niet achter Moby Dick aan te gaan. Na vele slechte voortekens, zoals een zware storm en een onheilspellende voorspelling van Fedallah, Ahabs persoonlijke ziener, weet de *Pequod* Moby Dick te vinden. De eerste jachten lopen rampzalig af, met verliezen van schepen en Fedallahs dood. Ahab weigert de jacht op te geven en slaagt er zelfs enkele keren in om Moby Dick te verwonden.

Na drie dagen van onophoudelijke jacht, komt Moby Dick uiteindelijk boven water, ogenschijnlijk uitgeput. Dit is schijn: Moby Dick, wild van pijn, valt de harpoenboten en de *Pequod* aan, die allemaal niet opgewassen zijn tegen de razernij van de walvis – alleen Ishamel overleeft de aanval. Ahab zelf wordt, met het touw van zijn harpoen om zijn nek gewikkeld, door Moby Dick de diepte in getrokken. Ahabs onbeteugelde *ira* wordt zijn eigen ondergang, en de ondergang van de mensen waar hij de verantwoordelijkheid over heeft. Ahabs missie voor wraak is een zeer nutteloze: hoe dood hij Moby Dick ook maakt, zijn been zal hij er niet meer terugwinnen. Ahab wil zijn gram halen, maar hoe waardevol is het om dat te doen bij een wezen dat het hele concept van ‘wraak’ en ‘gerechtigheid’ niet begrijpt? Ahab wordt vooral gedreven door een blinde haat, een blinde haat die tot zijn eigen ondergang leidt.

Kapitein Ahab

Ruth.

Cover

In *Levens En Liefdes Van Een Duivelin*, geschreven door de Britse feministe Fay Weldon in 1983, verlaat de succesvolle en aantrekkelijke Bobbo zijn lelijke, klunzige vrouw Ruth voor de kleine romanschrijfster Mary Fisher. In de ruzie die ervoor zorgt dat Bobbo vertrekt, maakt hij zijn vrouw uit voor een duivelin. Bevangen door frustratie en woede besluit Ruth precies dat te worden en wraak te nemen op haar ex-man: zij wil geliefd worden zonder zelf lief te hebben.

Op een wijze die scherp en satirisch wordt weergegeven, weet Ruth het perfecte leven van Mary en Bobbo te verstoren. Uiteindelijk krijgt ze het voor elkaar dat Bobbo voor zeven jaar de gevangenis in moet voor een

verduistering van twee miljoen – een misdaad die Ruth zelf gepleegd heeft. Mary, nu vast met een bemoeizuchtige moeder en twee kinderen die niet van haar zijn, amper een leven en bijna geen geld, zit aan de grond. Ironisch genoeg sterft Mary niet dankzij Ruth, maar aan kanker. Zodra Bobbo uit de gevangenis komt, ziet Ruth er dankzij plastisch chirurgie uit als Mary, en slaagt zij erin Bobbo terug te winnen en samen met hem Mary's oude huis te bewonen. Bobbo is gek van zijn nieuwe vrouw, maar Ruth houdt er nu intussen ook enkele affaires op na. Haar wraak is compleet.

Kill Bill.

In de films *Kill Bill Volume 1* (2003) en *Volume 2* (2004), geregisseerd door Quentin Tarantino, wordt een bloeddorstig verhaal verteld, een verhaal van woede en wraak. In een kleine Texaanse kerk wordt, ten tijde van een bruiloft, een bloedbad aangericht. Slechts één vrouw overleeft: de zwangere bruid raakt in een coma nadat ze in haar hoofd is geschoten.

Vier jaar later wordt Beatrix Kiddo wakker uit haar coma, kindloos. Het enige wat ze nu wil is wraak op haar vijf ex-collega's – “the Deadly Viper Assassination Squad” – die de aanslag in de kerk hebben gepleegd. Één voor één, in steeds variërende geweldsscènes, vermoord Beatrix haar beulen. Bill, de leider van de DiVAS, haar ex *en* de vader van haar kind, bewaart ze voor het laatst, maar ook hij moet er aan geloven, zelfs als blijkt dat haar kind niet doodgeboren is, maar bij Bill in huis woont. Beatrix, herenigd met haar kind, heeft zich gewroken.

Het is opvallend dat *ira* in deze werken niet veroordeeld wordt als 'slecht': sterker nog, het lijkt wel alsof wraak, haat en woede verheerlijkt worden in deze werken. *Ira*

wordt ook niet direct goedgepraat, maar er wordt vaak gezegd, zelfs door de toekomstige slachtoffers van Beatrix zelf, dat Beatrix een goede reden heeft voor haar wraak. Beatrix' handelingen zijn wel begrijpelijk, maar noch vanuit een christelijk perspectief, (“Gij zult niet doden.”) noch vanuit een (Westers) maatschappelijk perspectief, zijn Beatrix' handelingen niet moreel juist.

Ruth weet alles te krijgen wat ze wilt via *ira*, en frappant genoeg, weet ze ook de levens van de mensen te verrijken die ze gebruikt als middelen tot haar wraak. De enige die echt totaal vernietigd worden door haar wraak is Mary Fisher: waarschijnlijk de onschuldigste in de driehoeksverhouding.

Is *ira* juist zo'n minder veroordeelde zonde omdat het juist één van de zonden die door de maatschappij het meest aan banden wordt gelegd, terwijl het meestal begrijpelijker is om de weg van *ira* te nemen?

Bronnen:

- *Kill Bill Volume 1 & 2*, geregisseerd door Quentin Tarantino.
- *Moby Dick*, geschreven door Herman Melville.
- *The Life And Loves Of A She-Devil*, door Fay Weldon.
- The Internet Movie Database (www.imdb.com)
- www.wikipedia.org

Kill Bill filmposter

Acedia

“To cease to act is to cease to exist.” –Voltaire.

Net als *gula* is *acedia* een zonde waarmee weinig kwaad doet aan anderen: het is vooral jezelf die je hiermee vernietigd. In tegenstelling tot *gula* is *acedia* wel iets populairder, waarschijnlijk omdat de actie van het nietsdoen vaak toch tot gevolgen leidt. Jammer genoeg zijn deze gevolgen vaak toch niet helemaal wat de nietsdoener in gedachten had – de vraag blijft wat hij of zij dan wel in gedachten had toen er besloten werd om niks te besluiten, toen de enige handeling niet handelen was.

Mensen die uit *acedia* handelen zijn vaak optimistischer dan je zou denken: ze hebben een vast geloof dat alles wel op hun pootjes terecht zal komen; ze blijven vast geloven in een wonder, iets wat hun de beslissing uit handen zal nemen en alles weer goed zal maken. Anderen voorbeelden van *acedia* zijn personages die het gewoon niks meer kan schelen; zij trachten nergens meer om te geven in een poging het leven te ontwijken. De personages zijn vaak niet lui zonder reden: ze zien gewoon niet (meer) in waarom ze moeite zouden doen. Hieronder volgen vier voorbeelden van *acedia*: één schoolvoorbeeld van luiheid, één genuanceerd voorbeeld van *acedia* in een mens, één voorbeeld van een gezin dat er niet in slaagt een beslissing te nemen en een hedendaags voorbeeld van *acedia*.

De krekkel.

De krekkel

Een oude fabel vertelt het verhaal van een krekkel die in de lente vrolijk zingt in het veld, terwijl de mier hard werkt. Als de krekkel haar vraagt waarom ze zo druk bezig is terwijl ze ook zou kunnen zingen en spelen, antwoordt de mier slechts dat ze zich aan het voorbereiden is voor de winter en kaatst ze vervolgens terug of de krekkel dat ook niet zou moeten doen. Nee, vindt de krekkel, daar is later nog genoeg tijd voor, de bloemen zijn in de lente veel te mooi om te werken.

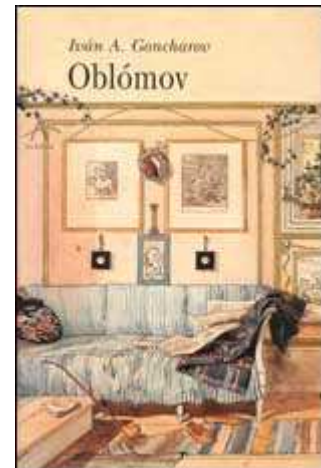
De mier werkt. De krekkel zingt. Zomer komt, en nog wil de krekkel niet werken, want het daar is het tenslotte veel te warm voor. Zomer wordt herfst: de mier rondt haar taken af en is klaar voor de winter. De krekkel maakt nog steeds zich geen zorgen, de winter zal hij wel overleven.

Natuurlijk kan de krekkel in de winter niet genoeg eten vinden en raakt hij uitgehongerd. Wanhopig klopt hij bij de mier aan en smeekt hij om wat eten. “Maar,” vraagt de mier, “waarom werkte je niet in de zomer, toen er nog tijd en voedsel genoeg was om eten te vinden?” De krekkel antwoordt dat hij het toen te druk had met zingen. De mier vindt dat een lachwekkend antwoord: “Als je dom genoeg was om in de zomer te zingen, moet je bereid zijn om de winter weg te dansen!” De fabel is al heel oud en bestaat in veel vormen, maar alle versies komen op hetzelfde neer: de mier werkt het hele jaar door, de krekkel niet. De mier heeft eten in de winter, de krekkel niet. Het is een heel simpele moraal: wie vandaag werkt, kan daar morgen de vruchten van plukken. Luiere wordt scherp afgewezen; vooruitdenken en hard werken wordt bejubeld. Dat deze boodschap ondersteund wordt blijkt wel uit de populariteit van de fabel: er bestaan tegenwoordig zelfs tekenfilms die de fabel hervertellen, alhoewel in deze tekenfilms de mier wel enige medelijden voelt voor de krekkel en hem in haar uitnodigt. Ook wil de krekkel wel eens een sprinkhaan genoemd worden

Oblomov.

Oblomov is de titel van een roman geschreven door de Russische Ivan Goncharov, gepubliceerd in 1858, en de naam van de hoofdpersoon van de roman. Oblomov is een gulle, jonge edelman die maar één probleem heeft: hij is niet in staat een beslissing te vellen of een betekenisvolle handeling te verrichten.

Oblomov is een karikatuur, een weergave die de Russische adel bekritiseert, aan wiens functie in de maatschappij toentertijd hevig getwijfeld werd. Oblomov komt de eerste honderdvijftig bladzijden van het boek niet uit zijn liggende positie en regelt al zijn dagelijkse zaken vanuit bed of vanaf de bank. Oblomov blijkt zo lui omdat hij als kind verschrikkelijk verwend werd: hij hoefde geen huishoudelijke taken uit te voeren en werd constant uit school gehouden onder het mom van vakanties en andere zaken van geen betekenis. In tegenstelling tot Oblomov staat Andrey Stolz, een jongen die opgegroeid is een strik gezin met de mentaliteit van een

Oblomov: titelpagina

harde werker en een succesvollere man is dan Oblomov. Stolz blijft Oblomovs vriend, en redt Oblomov keer op keer van de zwendelpraktijken van een andere 'vriend'. Stolz introduceert Oblomov aan Olga, en de twee raken verliefd en maken zelfs trouwplannen. Het huwelijk gaat niet door, omdat Oblomov de trouwerij blijft uitstellen omdat hij niet de fut heeft om zijn zaken op orde te brengen. Olga verbreekt de relatie en vlucht uit Rusland naar Parijs, waar ze toevallig Stolz tegenkomt. De twee beginnen een romance en trouwen uiteindelijk. Oblomov zakt dieper weg in apathie, maar trouwt alsnog en krijgt zelfs een kind, genaamd Andrey. Wanneer Oblomov sterft aan 'Oblomovitis' (een aantal beroertes), adopteert Stolz Andrey. Het thema van *acedia* draagt hier de verhaallijn van de roman, met Oblomov als duidelijke uitdragen van zowel lichamelijke als geestelijke luiheid. Oblomov leeft in zijn bed en komt er zelden uit. Mocht hij zijn bed uit zijn, dan is hij wel op de bank te vinden. Hij weigert poolshoogte te nemen bij de landgoederen waarvan hij de eigenaar is, simpelweg omdat de reis hem te lang duurt. Dezelfde aarsluiheid speelt hem parten in zijn liefdesleven: als hij het huwelijk voor de zoveelste keer uitstelt, is voor Olga de maat vol en vertrekt zij, ook al geeft Oblomov als argument dat hij nog steeds dezelfde luiaard is waarop zij verliefd is geworden. De schrijver heeft de roman bedoeld als een kritiek op de Russische maatschappij van die tijd: Oblomov symboliseert de adellijke en de gegoede klasse van Rusland, die wel rijk waren, maar weinig deden om die rijkheid te bewaren. Stolz zou een metafoor zijn voor Europa, waar de rijkere klassen wel in staat waren de handen uit de mouwen te steken. Het thema van *acedia* zou voor Rusland typerend worden: Oblomov is een onderdeel van de Russische taal geworden en in de negentiende eeuw was het concept van 'de overbodige man' een veelgebruikt thema in de literatuur.

Lyubov Ranevskaya.

In 1904 ging het Russische toneelstuk *Vishniovy Sad* (De Kersenggaard) in première, het scenario geschreven door Anton Chekhov. Het stuk speelt zich af op een oud landgoed met een kersenggaard in Rusland. In mei keert Lyubov Andreyevna Ranevskaya na vijf jaar afwezigheid terug met haar dochter en haar bedienden, terwijl ze wordt opgewacht door Varya, (Lyubovs geadopteerde dochter) Lyubovs broer en Yermolai Lophakin (een vriend van de familie en een koopman). Lyubov is vijf jaar geleden naar Parijs gevlucht na de dood van haar man en haar jongste zoon, en heeft daar de tijd doorgebracht met een parasiterende minnaar. Ze is teruggekeerd omdat ze schulden heeft en als ze de hypotheek niet kan betalen, wordt het landgoed in augustus geveild. Lophakin draagt een oplossing aan: Lyubov zou op de kersenggaard huisjes kunnen laten bouwen en die vervolgens kunnen verhuren. Lyubov is

hier tegen: ze vindt dat ze daarmee haar kindertijd zou verraden. Ook de andere oplossingen die worden aangedragen worden afgewezen.

Een kersenggaard

De tijd verstrijkt, en Lyobov, noch andere leden van de familie, ondernemen een actie. In plaats daarvan lijkt het huishouden zich vooral te concentreren op de amoureuze verwickelingen die er plaatsvinden binnen op het landgoed. Wanneer de veiling komt, is het te laat. Hoewel Lyobov blijft hopen op een soort wonder, gebeurt er niks en kan Lophakin het landgoed kopen. Hij verwacht dat de familie blij is met hem

als nieuwe eigenaar - hij is tenslotte een vriend van de Ranevskayas – maar Lyobov

beschuldigt hem van verraad, zeker als hij vertelt dat hij van plan is zijn originele plan door te zetten. Uiteindelijk vertrekt de familie uit hun huis, voor de allerlaatste keer, om naar Parijs terug te keren. Als ze vertrekken, kunnen zij het omzagen van de kersenggaard horen.

Lyobov is niet lui in de fysieke zin van het woord, maar weigert vooral om een beslissing te nemen. Hoewel er vele oplossingen worden aangedragen voor haar probleem, wijst ze elk van deze oplossingen af, omdat deze haar landgoed te ingrijpend zouden veranderen. Wat ze niet beseft, of wat ze zich niet wil beseffen, is dat als ze niets doet, het hele landgoed niet meer binnen haar macht ligt. Ze blijft hopen op een wonder, een invloed van buitenaf, die haar de beslissing over het landgoed uit handen zal nemen, zodat zij de verantwoordelijkheid niet hoeft te dragen. Als het eenmaal te laat is en het landgoed niet meer van haar is, neemt ze daar ook niet de verantwoordelijkheid voor: ze geeft de schuld aan Lophakin.

The Catcher in the Rye: Holden Caulfield.

Één van de meest apathische en lusteloze personages in de literaire wereldgeschiedenis is Holden Caulfield, de hoofdpersoon en verteller in de roman *The Catcher in the Rye*, geschreven door J.D. Salinger, gepubliceerd in de jaren 1945 en '46. In dit verhaal worden drie dagen uit het leven van Holden beschreven door Holden zelf, de dagen voor de kerstvakantie waarin Holden voor de vierde keer van school wordt getrap en terugkeert naar de stad van zijn ouders: New York City.

In het verhaal worden enkele ontmoetingen beschreven waarin Holden met zichzelf en het oneerlijke karakter van de wereld wordt geconfronteerd: zijn leraar Mr. Spencer, die Holden vaarwel wil zeggen voordat hij vertrekt van zijn school, ondervraagt hem over zijn toekomst en over wat hij van plan is wat nou net iets is waar Holden liever niet over nadenkt. De rest van zijn laatste avond is ook niet bijster bevredigend: Holden verliest een gevecht met zijn kamergenoot Stradlater over het feit dat Stradlater impliceert dat hij seks heeft met een jeugdvriendin van Holden en Holden brengt de rest van de avond door met Ackley, iemand die Holden weerszinwekkend en 'nep' vindt. In feite is dat Holdens grootste kritiek op de meeste mensen om hem heen, en ook op Stradlater en Ackley: hij vindt ze nep.

Zijn tijd in New York wordt doorgebracht met drinken en doelloos rondlopen, terwijl Holden steeds stiller overtuigd raakt van de nepheid van de mensen om hem heen. Hij ontmoet een hoer, haar pooier en drie saaie toeristen, die hem niet van de goedheid in de mens overtuigen. Ook heeft Holden een afspraak met Sally Hayes, een meisje waarmee hij een knipperlichtrelatie heeft, maar ook deze ontmoeting maakt hem alleen maar depressiever: hij heeft door dat hij en Sally niet bij elkaar passen.

Uiteindelijk sluipt Holden zijn ouderlijk huis binnen om zijn zusje, Phoebe, te bezoeken. Phoebe lijkt de enige te zijn om wie Holden echt geeft. Hij vertelt haar dat hij een fantasie heeft, waarin kinderen spelen in een roggeveld vlakbij een klif, en het zijn rol is om iedereen vangen die te dicht bij de klif komt. Dat zou een rol zijn, waarmee hij perfect gelukkig zou zijn. Holden is gedwongen het gesprek af te kappen als zijn ouders thuis komen.

Holdens roggeveld

Wederom gedesillusioneerend na een ontmoeting met een voormalig leraar, brengt Holden de nacht door in het station.

De volgende dag is hij van plan naar het westen te liften en daar een hut te bouwen voor zichzelf en een normaal baantje te krijgen, terwijl hij doet alsof hij doofstom is. Hij kan alleen niet vertrekken zonder Phoebe vaarwel te zeggen. Als hij zijn zusje ontmoet op de afgesproken plaats, heeft ze een koffer bij zich: ze wil met hem mee. Holden realiseert zich dat hij zijn zusje slecht aan het beïnvloeden is en weigert haar met zich mee te nemen, waarop zij kwaad wordt en niet meer met hem praat. Wetend dat ze hem zal volgen, loopt Holden naar de dierentuin. Onderweg, vlakbij een park, begint Phoebe weer met hem te praten, en belooft Holden haar dat hij thuis zal blijven. Als zij op een draaimolen zit in het park, bekijkt Holden haar en wordt hij onverklaarbaar blij, zo blij dat de tranen bijna in zijn ogen springen. Het boek eindigt met Holden die zegt dat hij een psycholoog heeft bezocht, en hij waarschijnlijk naar school zal terugkeren.

Holden is de enige van deze vier personages die zich, schijnbaar, van zijn *acedia* weet te genezen. Hij heeft in principe ook weinig gemeen met de krekels, Oblomov en Lyobov: hij is niet te lui om te werken en zijn leven wordt niet bepaald door besluiteloosheid. Zijn *acedia* wordt getypeerd door disinteresse. Holden lijkt niets te hebben waar hij daadwerkelijk over geeft: school boeit hem niet, hij heeft geen vrienden die hij aardig lijkt te vinden en zijn vriendin lijkt hem niet geschikt. Zijn apathie blijkt ook uit zijn gedrag: zijn gedachten zijn zelden aardig, hij typeert mensen als nep en weet feilloos hun slechte kanten te beschrijven, maar uit wat hij tegen andere mensen zegt blijkt dit niet: hij verbergt zijn echte mening om de confrontatie uit de weg te gaan. Phoebe blijkt uiteindelijk het enige waar hij genoeg om geeft om hem uit zijn lethargie te halen.

Bronnen:

- *The Catcher in the Rye*, door J.D. Salinger.
- *Oblomov*, door Ivan Goncharov.
- www.wikipedia.org
- www.bookrags.com
- www.gradesaver.com/classicnotes
- <http://www.mythfolklore.net/aesopica/perry/index.htm> (Perry 373)

Hoofdvraag:

Zijn de zeven hoofdzonden universele waarden die nog steeds van toepassing zijn?

Hypothese: de zeven hoofdzonden zijn universele waarden die nog steeds van toepassing zijn, omdat deze waarden niet alleen religieuze waarden meer zijn, maar ook zijn opgegaan in onze hedendaagse maatschappij.

Je kan zeggen dat de zeven hoofdzonden nog steeds een zelfde functie hebben in onze maatschappij: het is een reeks waarschuwingen. Hoewel het christelijke geloof niet meer dezelfde, centrale positie inneemt die hij innam toen de zeven hoofdzonden in gebruik werden genomen, hebben de zeven hoofdzonden niet aan waarde hoeven inleveren.

Dit hangt niet alleen samen met het feit dat de Westerse samenleving heel erg beïnvloedt is door het christelijke geloof: bijna elke beschaving heeft regels, dingen die verboden zijn en dingen die geaccepteerd zijn. Het overtreden van deze verboden zullen altijd in het kader van de zeven zonden passen, omdat de zeven zonden niet specifiek zijn. Het zijn termen, maar ze liggen niet vast. Daarom kan je ook de term universeel aan de zonden koppelen: ze zijn vaag genoeg om dingen niet uit te sluiten.

Een ander aspect dat in het voordeel van de zeven zonden werkt is het feit dat de zeven zonden in principe een sluitend schema zijn, omdat ze erin slagen de drijfveren van elke zonde te bevatten. De zonden zijn niet gemaakt om mensen in hokjes te plaatsen en om elk mens op basis van zijn of haar hoofdzonde te straffen: de zonden zijn gemaakt als waarschuwing, als leidraad. Daarom vallen veel misdaden of zondige situaties ook bij meerdere hoofdzonden te passen: de ene hoofdzonde sluit de ander niet uit.

In wezen heeft religie weinig te maken met de zeven hoofdzonden: religie vult alleen in wat men onder deze hoofdzonden verstaat, wanneer men een hoofdzonde begaat. De zeven hoofdzonden zijn alle zeven flexibele begrippen, die, afhankelijk van tijd, plaats en persoon, iets anders kunnen betekenen. Juist die flexibiliteit verzekert de hoofdzonden ervan dat ze moeiteloos met elke maatschappelijke en sociale verandering mee kunnen veranderen.

Conclusie

De zeven hoofdzonden zijn onze hedendaagse maatschappij nog steeds actueel, maar de definities van wanneer een bepaalde karaktertrek nou een hoofdzonde is, en vooral, wanneer een dochterzonde daadwerkelijk een doodszonde is, zijn wel veranderd. Kijk bijvoorbeeld naar homoseksualiteit: in de middeleeuwen, de tijd waarin de zeven hoofdzonden gevormd werden, was dit simpelweg overal verboden, terwijl dat nu helemaal het geval niet meer is. Een ander voorbeeld is racisme: in de middeleeuwen was iemand met een donkere huid nou eenmaal niet te vergelijken met iemand die een witte huid had, terwijl men racisme en rassenhaat tegenwoordig onder de zonde *ira* zou plaatsen.

Het succes en de lange houdbaarheid van de zeven hoofdzonden hangt volgens mij af van het feit dat de zeven begrippen heel vaag blijven: ze noemen wel zeven afkeurenswaardige concepten, maar geven daar geen definities voor. Ze heten allemaal zonde, maar de maatschappij mag zelf uitzoeken wat deze zonde precies inhoudt en wanneer nou echt het een zonde is.

Literatuur en kunst weerspiegelen de maatschappij. In geschreven bronnen kan je vinden hoe mensen in een bepaalde tijd en op een bepaalde plek over dingen dachten. Een schrijver is in de eerste plaats vooral schrijver en wil zijn verhalen verkopen: hij schrijft dus over boeiende onderwerpen waar men over wil lezen. De zeven zonden en de daaruit voortvloeiende doodszonden zijn boeiende onderwerpen bij uitstek, omdat een zekere nieuwsgierigheid in de mensheid wil weten hoe het is om aan elke begeerte die in ze op komt te voldoen, maar door hun karakter, hun geloof of de maatschappij daarin worden tegengehouden. Verhalen laten zien wat er zou kunnen gebeuren, laten jou het verhaal van anderen meemaken. De interessante verhalen nemen je mee naar plekken en gebeurtenissen die je zelf niet voor mogelijk had gehouden.

Volgens mij kan je in elk geschreven stuk fictie dat meer dan een halve eeuw geleden geschreven is en nog steeds gelezen wordt, thema's vinden die ondersteund worden door de zeven zonden. Sterker nog, volgens mij is het moeilijk om een fictief werk te vinden, zowel contemporain als niet-contemporain, waarin geen spoor van de zeven hoofdzonden te vinden is. Om te zondigen is om menselijk te zijn.

Hoewel de zeven zonden niet meer omringd worden met een uitgebreide beschrijving die verteld wat die zonden nou precies inhouden, worden die waarden tegenwoordig zelf ingevuld. De zeven zonden zijn nog steeds onwankelbare universele waarden: het enige wat veranderd is wat men onder die waarden verstaat.

Nawoord

Het is echt verbazingwekkend hoe kort zestig uur kan lijken in je hoofd, en hoe lang het in werkelijkheid kan zijn. Het is ook verbazingwekkend hoe simpel mijn onderzoek leek aan het begin; hard werken, uiteraard, maar niet echt lastig. Daar zat ik redelijk fout.

Het onderzoeken van de geschiedenis van de zeven hoofdzonden was nog het makkelijkst, en dat was al lastig. Vaak waren bronnen vaag en onvolledig of spraken ze elkaar tegen, en nog vaker gaven bronnen allerlei informatie zonder een duidelijke eigen bron. Maar uiteindelijk was ik in staat een bevredigend antwoord op mijn eerste deelvraag te vinden.

Toen volgde de twee deelvraag en die bleek nog lastiger dan de eerste. Het is veel gemakkelijker om een thema te benoemen bij een boek of film dan om een thema te hebben en daar passende boeken of films bij te zoeken. Het was heel lastig om keuzes te maken en om een divers aantal voorbeelden te hebben: vaak koos ik uiteindelijk maar voor de populairdere bronnen als voorbeeld, omdat deze nou eenmaal meer invloed hebben of hebben gehad op de geschiedenis dan bijvoorbeeld een obscuur personage uit een tv-serie. (Georgia Lass uit *Dead Like Me* had bijvoorbeeld perfect bij *acedia* gepast.)

Een ander feit waar ik overheen had gekeken toen ik mijn deelvragen opstelde is het feit dat kunstwerken – daarmee bedoel ik in dit geval werken die geschilderd, beeldhouwd, etc. zijn – vaak geen vastomlijnd thema hebben en op nog veel meer manieren kunnen worden geïnterpreteerd dan bijvoorbeeld een roman. De enige kunstenaar die ik heb kunnen vinden die een autonome serie kunstwerken deed over de zeven hoofdzonden is Paul Cadmus, een redelijk onbekende schilder waarvan deze specifieke schilderijen niet te vinden zijn in zowel kunstboeken als het Internet. De schilderijen zelf hangen in New York en Washington DC. De volgende keer moet ik mijn hoofd- en deelvragen van te voren al beter onderzoeken, om te kijken of het beantwoordbare vragen zijn.

Voor de rest had ik wel gelijk: het was hard werken, harder dan ik eigenlijk verwacht had. Voor de zoveelste keer heb ik weer de waarde van een goede planning leren kennen en voor de eerste keer is het me redelijk gelukt om me aan een planning te hebben – behalve op het einde. *Acedia* is iets waaraan ik me soms heel erg schuldig maak.

Het is af, in ieder geval. Het was lastig, het was zwaar, het was leerzaam, en heel misschien was het soms een heel klein beetje leuk om te doen.

Bronnenlijst

Artikelen:

- “Dochters van Lucifer of: de zeven hoofdzonden”, geschreven door Petty Bange, uit het Kleio-magazine, nummer 6, 2005.

Boeken en Toneelstukken:

- *A Christmas Carol*, geschreven door Charles Dickens.
- *Eugènie Grandet*, geschreven door Honoré de Balzac.
- *The Catcher in the Rye*, door J.D. Salinger.
- *Dr. Faustus*, door Christopher Marlowe.
- *De Goddelijke Komēdie: Inferno en Purgatorio*, door Dante Alighieri.
- *Les Liaisons Dangereuses*, door Pierre Choderlos de Laclos.
- *The Life And Loves Of A She-Devil*, door Fay Weldon.
- *Lolita*, door Vladimir Nakobov.
- *Oblomov*, door Ivan Goncharov.
- *Onversneden Christelijkheid*, van C.S. Lewis.
- *Madame Bovary*, door Gustave Flaubert.
- *Moby-Dick*, geschreven door Herman Melville.
- *Mythen en Sagen van de Griekse Wereld*, verzameld door Dr. Sophie Ramondt.
- *The Picture of Dorian Grey*, door Oscar Wilde.
- *Pride and Prejudice*, door Jane Austen.
- *Trainspotting*, geschreven door Irvine Welsh.
- *Verzamelde Sprookjes van de Gebroeders Grimm*.

Films:

- *Amadeus*.
- *American Beauty*.
- *Kill Bill Volume 1 & 2*.
- *Leaving Las Vegas*.
- *Moulin Rouge!*
- *Se7en*.
- *Super Size Me*.

Internet-Pagina's:

- Een biografie van het leven van Evagrius Ponticus.
(http://home.zonnet.nl/chotki/a_life_of_evagrius_of_pontus.htm)
- Online versies van meer dan zeshonderd fabels. (Perry 373)
(<http://www.mythfolklore.net/aesopica/perry/index.htm>)
- Een online versie van the Faerie Queene. (<http://www.uoregon.edu/~rbear/fqintro.html>)
- Een verzamelwerk over godsdiēnst. (www.atheism.about.com)
- Twee engelse literatuur-sites. (www.bookrags.com en www.gradesaver.com/classnotes)
- The Internet Movie Database. (www.imdb.com)
- Een online versie van de Statenvertaling van de Bijbel. (www.statenvertaling.net)
- Wikipedia, de gratis interactieve encyclopedie. (www.wikipedia.org)
- Een informatieve site of de Zeven Hoofdzonden. (deadlysins.com/sins/)

Afbeeldingenbronnenlijst

Alle afbeeldingen zijn gekozen vanuit een zuiver esthetisch oogpunt: het enige wat ze toevoegen zijn gezichten of beelden bij elk voorbeeld.

Deze bronnenlijst is gerangschikt per hoofdstuk.

Superbia:

- *Icarus*: scan van een Boris Vallejo-kalender.
(http://scan.tucoo.com/Therion_Boris%20Vallejo_Calendars_1989/html/image5.htm)
- *Narcissus*: detail van *Echo and Narcissus*, door John William Waterhouse.
(<http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Narcissus.jpg>)
- *Elizabeth & Mr. Darcy*: promotiemateriaal voor de film *Pride & Prejudice* uit 2005, een verfilming van Jane Austens roman, met Keira Knightley als Elizabeth en Matthew MacFadyen als Mr. Darcy.
(<http://www.mtv.com/movies/news/articles/1514397/11222005/story.jhtml>)
- *Dorian & het Schilderij*: shot uit de verfilming *Dorian Gray* (1970) van de roman *the Picture of Dorian Gray* met Helmut Berger als Dorian Gray en Richard Todd als Basil Hallward.
(<http://www.besuche-oscar-wilde.de/bilder/dorian70.jpg>)

Avaritia:

- *Koning Midas*: illustratie door Giovanni Caselli, uit *The Age Of Fable*, geschreven door Thomas Bulfinch. (<http://www.thanasis.com/modern/midas.htm>)
- *Eugènie*: detail van een cover van de roman.
(<http://thelibrary.corrsonline.com/shelves/classics/works/eugenieviews.html>)
- *Ebenezer Scrooge*: tekening uit de Disney's tekenfilm *Charles' Dickens A Christmas Carol* uit 1983.
(<http://www.cedmagic.com/featured/christmas-carol/1983-mickey-greed-scrooge.html>)
- *Gekko*: shot uit *Wall Street* (1987), met Micheal Douglass als Gekko.
(<http://www.americanrhetoric.com/MovieSpeeches/moviespeechwallstreet.html>)

Luxuria:

- *Phèdre*: een schilderij door Canabel.
(<http://w3.jura.ch/lcp/cours/mytho/phedre.html>)
- *Merteuil & Valmont*: een shot uit de film *Dangerous Liaisons* uit 1988, met Glenn Close als Merteuil en John Malkovich als Valmont.
(<http://movies.yahoo.com/shop?d=hc&id=1800019625&cf=mm>)
- *Jane*: een shot uit de film, met Mena Suvari als Jane.
(<http://www.alberganti.com/cinema/AmericanBeauty.htm>)

Invidia:

- *Disney's versie van de boze stiefmoeder*, uit *Sneeuwitje* (1937).
(<http://www.theboxset.com/review.php?id=66>)
- *Salieri*: shot uit de film *Amadeus*, met F. Murray Abraham als Salieri.
(<http://www.chokingonpopcorn.com/popcorn/index.php?p=122>)
- *Satine & de Duke*: shot uit *Moulin Rouge!*, met Nicole Kidman als Satine en Richard Roxburgh als de Duke.
(http://moulinrouge.planetaclix.pt/images/moulinrouge/satine_duke.htm)
- *Madame Bovary*, shot uit de film uit 1991 met Isabelle Huppert.
(http://ent.163.com/edit/030120/030120_149407%282%29.html)

Gula:

- *Renton*: promotieafbeelding voor de film *Trainspotting*, met Ewan McGregor als Renton.
(<http://www.dvdpascher.net/news1/news3329.php>)
- *Ben & Sera*: shot uit de film, met Nicholas Cage als Ben en Elisabeth Shue als Sera.
(<http://www.taktlooser.de/Movie/Leaving.htm>)
- *Super Size Me*: promotiemateriaal voor de documentaire, met Morgan Spurlock.
(<http://www.centenary.edu/life/film/>)

Ira:

- *Filmposter voor Romeo + Juliet*: (1996), met Leonardo DiCaprio als Romeo en Claire Danes als Juliet.
(http://www.freshlimesoda.com/reviews/romeo_juliet_simone.htm)
- *Kapitein Ahab*: een schilderij door Charles J. Andres.
(<http://www.e-pix.com/ArtMuseum/ahab.html>)
- *Cover*: van Fay Weldon's roman. (<http://www.ebookmall.com/ebook/71796-ebook.htm>)
- *Kill Bill Filmposter*.
(<http://tetsuo.clarence.com/archive/037730.html>)

Acedia:

- *De krekel*: detail van een schets uit de Disney-cartoon *Grashopper & the Ants* uit 1934.
(<http://www.classiccartoons.com/classic5.html>)
- *Oblomov*: titelpagina.
(<http://www.alexandrialibres.com/livres/oblomov.htm>)
- *Een kersengaard*, foto.
(<http://www.cost850.ch/pictures/picture-gallery/pages/001%20Cherry%20Orchard.html>)
- *Holdens roggveld*: illustratie bij *the Catcher in the Rye*.
(<http://ricklollar.com/catcher/>)